

Szerkesztette: Dr. Tangl Anita – Kodenko Ekatyerina

**VÁLLALATCSOPORTOK SZÁMVITELI RENDSZERE ÉS
BESZÁMOLÓJA**

Szent István Egyetemi Kiadó

Lektorálta:

Dr. Zéman Zoltán

Kiadó: Szent István Egyetemi Kiadó, 2018

ISBN 978-963-269-697-3

Tartalom

GLOBALIZÁCIÓ HATÁSA EGY MULTINACIONÁLIS VÁLLALAT PÉLDÁJÁN KERESZTÜL. A SZÁMLATÜKRÖBEN REJLŐ LEHETŐSÉGEK KIHASZNÁLÁSA A KONSZOLIDÁCIÓ SORÁN

Dr. Czárk Adrienn 4

KONSZOLIDÁCIÓ AZ IFRS TÜKRÉBEN

Csiba Athina - Jakubovics Fanni - Pető Alexandra 18

KONSZOLIDÁLT ÉVES BESZÁMOLÓ KÉSZÍTÉSI KÖTELEZETTSÉG MEGÁLLAPÍTÁSA GYAKORLATI PÉLDÁKKAL

Dudás Evelin- Kindli Alexandra 25

TELJES KÖRŰ KONSZOLIDÁCIÓ ELŐKÉSZÍTÉSE ESETEK ALAPJÁN

Sznopka Ivett – Bordás Adrienn Andrea 35

KONSZOLIDÁLT BESZÁMOLÓ KIEGÉSZÍTŐ MELLÉKLETE

Boda Orsolya - Bolyós Flóra 44

ECONOMIC RESULTS OF CHINA IN THE LAST CENTURIES

Gan Quan 52

GLOBALIZÁCIÓ HATÁSA EGY MULTINACIONÁLIS VÁLLALAT PÉLDÁJÁN KERESZTÜL A SZÁMLATÜKÖRBEN REJLŐ LEHETŐSÉGEK KIHASZNÁLÁSA A KONSZOLIDÁCIÓ SORÁN

Dr. Czárli Adrienn
Regional Finance Lead,
Avis Budget Group Bsc Kft.

A multinacionális vállalatok térnyerése egyre szembetűnőbb folyamat. Világmárkák veszték körül lépten-nyomon, ugyanazok az üzlet hálózatok találhatóak a bevásárló utcákban, bár messze elhagytuk az országhatárt. Vajon hogy lehet ezt a sok egységet pénzügyileg koordinálni, hogy képesek ezeket a főkönyveket a központban összenézni? Az alábbi írás egy kis bepillantást nyújt a számviteli háttér lehetőségeibe, bemutatva egy világ szinte minden országában jelen lévő óriás főkönyvi megoldásait.

Először áttekintjük a globalizáció folyamatát, valamint annak jelképét, a multinacionális vállalat fogalmát, szerepüket a világban. Kitérünk a számviteli standardokra, melyek biztosítják a törvényi, működési feltételeket, illetve a számviteli politika szerepére és jelentőségére. Néhány szóban jellemezzük a számlarendet és a számlatükröt. Végezetül egy konkrét multinacionális vállalat számviteli megoldását mutatjuk be, melynek segítségével a „Group” szintű konszolidáció és az adott ország számviteli-jogi előírásai együttesen tudnak teljesülni.

Szakirodalmi áttekintés

Globalizáció és a multinacionális vállalatok

A **globalizáció** a fejlődő civilizáció kezdeményezésére történő világszintű egységesedési, harmonizálódási folyamatokat és azok következményeit jelenti, mely az élet szinte minden területét érinti. A globalizáció kulcsa az integráció, valós – mostanság viszont egyre inkább már – virtuális hálózatokkal kapcsolja össze a világ szinte összes országának gazdaságát, társadalmát és kultúráját. Mivel a globalizáció mindennapi életünket behálózza, így lehet külön beszélni gazdasági, pénzügyi vagy akár nyelvi, kulturális globalizációról is. A legutóbbi években azonban az információs, informatikai globalizáció az, ami viharos sebességgel terjed, háttérrel biztosítva a többi globalizációs folyamat robbanásszerű fejlődésének is. „A globalizáció olyan, alapvetően hatalmi-gazdasági természetű folyamat, amelynek során a világgazdaság legerősebbé váló szereplői a legjelentősebb nemzetközi intézményeken keresztül, az adott és általuk formált jogi keretek között, saját érdekeik alapján egységesítik és általános érvényűvé teszik a gazdasági és politikai szabályokat.” (Veress,2009)

Maga a globalizáció folyamata a mai világban megkerülhetetlen, közgazdasági szempontból a komparatív előnyök kihasználására épül. De ennek is vannak árnyoldalai, így ellenzői is. A legszembetűnőbb hatás az országok, illetve országon belüli ellentétek, egyenlőtlenségek további növekedése, a szegényebbek esetleges kizsákmányolása, további leszakadása. Míg a globalizáció mellett szól az államkasszában megjelenő többlet profit, addig az ellenzői a szociális olló további nyílására hívják fel a figyelmet. Az mindenestre igaz, hogy a globalizáció hatására a gazdagok még gazdagabbakká válnak, az óriáscégek vagyona dinamikusan nő.

A **multinacionális vállalatok** (multik) a globalizáció megtestesülései; olyan több országon átívelő cégek, melyek egyszerre sok helyen vannak jelen és nagyjából ugyanazt a szolgáltatást nyújtják. A multinacionális vállalatok a legdinamikusabban fejlődő vállalkozások közé tartoznak. Ennek oka abban rejlik, hogy ezek a vállalatok, egységek egyes piacokon gazdasági erőfölényre tehetnek szert, illetve rugalmasan tudnak reagálni, adaptálódni a helyi viszonyokra és változásokra. Méretükből adódóan likvidek és képesek veszteségeik országok közötti átcsoportosításával kompenzálni adott térségben jelentkező kedvezőtlenebb viszonyokat. Azt is mondhatnánk, hogy a globalizáció ezeknek a vállalatoknak a megerősödésével jár, mondhatni a folyamat jelképei. Tevékenységük sohasem egy országra korlátozódik, sőt külön figyelnek arra, hogy az egyes régiók közti különbségeket kihasználják. Mindezek azt eredményezik, hogy a költségeket minimalizálják, a termelt profitot pedig maximalizálják. A piac fogalma alatt az egész világ vásárlóerejével számolnak és részegységei, leányai is megtalálhatók bárhol. A termelő típusú vállalatok esetében például a munkaigényes, vagy a különösen szennyező iparágakat az olcsó munkabérű, lazább környezetvédelmi követelményeket támaztó harmadik világba telepítik át. A tudományos, technikai tevékenységek pedig az anyaország területén maradnak. Ugyancsak mostanság elég elterjedt folyamat, hogy bizonyos központosítható szolgáltatásokat – ilyenek például az adminisztrációs, informatikai, ügyfélkapcsolati területek – kiszervezik egy olcsóbb működési költséggel rendelkező országba, úgymint India vagy Kelet-Európa. De erről a későbbiekben még kicsit bővebben lesz szó.

Fontos megemlíteni, hogy a multinacionális vállalat tulajdonosi köre több országból kerül ki, vagyis vezetése nemzetközi, „multinacionális”. A legtöbb, a nemzetközi részvénytőzsdéken is jegyzett nagyvállalat multinacionálisnak tekinthető, mert részvényeiket különböző államokból származó befektetők birtokolják. Ha egy vállalat tevékenységét több országban végzi, akkor nevezzük **transznacionális vállalatnak**. Az ilyen cégek leányvállalatokat, gyártó, kiszolgáló vagy összeszerelő egységeket hoznak létre a különböző országokban. Fontos különbség, hogy a transznacionális vállalatok egy része nem multinacionális, mert a tulajdonosi kör sokszor egy-egy család, vagy szűk baráti társaság, és nem is részvénytársaság formájában tevékenykedik – így a lehetősége sincs meg annak, hogy multinacionálissá váljon.

Nem nehéz példákat találni multinacionális cégekre, elég csak körülnézni az otthon minket körülvevő tárgyakon. Leginkább „világmarkák” jutnak az eszünkbe, melyek a mindennapi használati tárgyaink között lapulnak, legyen az akár egy mobiltelefon, mosogatószer, ruhanemű vagy akár egy étterem hálózat. Ezek azok a brandek, melyek mögött nagy multinacionális cégek állnak, általában egy-egy adott országbeli lánnyal. Gondoljunk itt a „XY Magyarország Kft” elnevezésű cégekre, melyek viselik az anyavállalataik nevét is egyben. Minderre azért van szükség, hogy a helyi jelenlétük és működésük könnyebb legyen, hiszen az adott ország törvényi, jogi és számviteli előírásoknak való megfelelés miatt legtöbbször könnyebb és egyszerűbb leányvállalatot, fióktelepet létrehozni az adott országban, melyet a megadott irányoknak megfelelően lehet irányítani. Nézzünk egy pár szám adatot, hogy mégis milyen volument képviselnek ezek a cégek a világban és hazánkban, illetve hogyan változtak az elmúlt időszakban.

Amíg a világban az 1970-es évek elején még csak körülbelül 7 ezer, addigra a század végére 44 ezer ilyen multinacionális vállalat működött, mindegy 280 ezer külföldi leányvállalattal. Így már az ezredforduló előtt ezek a vállalatok bonyolították le a világkereskedelem 40%-át. Szerepük azóta csak tovább nőtt.

Napjainkban **multinacionális cégek toplistáját** tekintve a cégek a pénzügyi szektort (bank, biztosítók), a telekommunikációt, az energetikai szektort és építőipari vállalatokat

listázza a legnagyobbak között. Szintén jelentős számmal vannak jelen a multinacionális cégek között az élelmiszerláncok és a gyógyszeripar is. Ha megnézzük a legfrissebb, 2017-es előzetes Forbes 2000 listát (1.táblázat), mely évente készül és a legnagyobb 2000 vállalatot listázza az értékesítés, profit, eszközérték és piaci érték alapján, akkor összességében erős amerikai fölényt láthatunk, a legnagyobbak több, mint negyede amerikai bejegyzésű. Azonban ha az erőviszonyokat nézzük, akkor a legnagyobbak Kínában találhatóak, sőt, az első 100 cég fele kínai tulajdonú (2.táblázat). Ez a megerősödő belső piacnak köszönhető, mely a még meglévő import korlátozásoknak köszönhetően a hazai vállalatokra kell támaszkodjon. Európa szerepe ebben a folyamatban csökkenő tendenciát mutat és a szektorok megoszlása is kicsit más képet fest. Az öreg kontinensen is a pénzügyi szektor, ezen belül is a biztosítási ágazat képviseli a legnagyobb volument, de ezt az autóipar követi. Ha már a szektori megoszlásról esik szó, mindenképpen figyelmet érdemel az Apple jelenléte az első tízben – viharos tempóval érkezett az elit csoportba az elmúlt két-három évben. Bár az eszköz értéke messze elmarad listatársaitól, messze a legnagyobb piaci értéket ez a márka képviseli, jelentős értékesítési bevétellel és profittal.

1.táblázat:

2017-es Forbes 2000 lista a világ legnagyobb vállalatairól és főbb paramétereiről

Rank	Company	Headquarters	Industry	Sales (billion \$)	Profits (billion \$)	Assets (billion \$)	Market Value (billion \$)
1	ICBC	Beijing	Banking, financial services	151,4	42,0	3473,2	229,8
2	China Construction Bank	Beijing	Banking, financial services	134,2	35,0	3016,6	200,5
3	Berkshire Hathaway	Omaha	Conglomerate	222,9	24,1	620,9	409,9
4	JPMorgan Chase	New York	Banking, financial services	102,5	24,2	2513,0	306,6
5	Wells Fargo	San Francisco	Banking, financial services	97,6	21,9	1943,4	274,4
6	Agricultural Bank of China	Beijing	Banking, financial services	115,7	27,8	2816,0	149,2
7	Bank of America	Charlotte	Banking, financial services	92,2	16,6	2196,8	231,9
8	Bank of China	Beijing	Banking, financial services	113,1	24,9	2611,5	141,3
9	Apple	Cupertino	Computing	217,5	45,2	331,1	752,0
10	Toyota Motor	Toyota	Automotive	249,9	17,1	412,5	171,9

Forrás: <https://www.forbes.com/global2000/list>

2.táblázat:

2017-es Forbes 2000 lista a világ legnagyobb vállalatainak székhelyéről

Country	Companies
United States	565
China, People's Republic of (with Hong Kong)	263
Japan	229
United Kingdom (incl. Bermuda)	91
South Korea	64
France	59
Canada	58
India	58
Germany	51
Switzerland	46

Forrás: <https://www.forbes.com/global2000/list>

Ami ezen multinacionális cégek magyarországi jelenlétét illeti, a 10-es listáról túl sok helyi érdekeltségről nem beszélhetünk, azonban ha az első 25-öt nézzük, akkor már olyan

„ismerős” nevekre is bukkanhatunk, mint a Citigroup, a GE, az Exxonmobile, a Samsung, Microsoft, a Shell vagy az Allianz. Ha a magyarországi óriásokat nézzük, akkor az OTP az 1071., míg a MOL az 1340. helyen szerepel ezen a listán.

A számok után térjünk vissza az egységesedés folyamatához. Magát a globalizációs folyamatot, így a multinacionális cégek működését a nemzetek közötti megállapodások és nemzetek feletti intézmények szabályozzák, melyek elengedhetetlenek abban, hogy a fenti számadatok alapján össze lehessen hasonlítani az egyes vállalatokat. A következőkben ezeket a szabályokat, úgynevezett strandarokat nézzük meg egy kicsit részletesebben.

Nemzetközi strandardok

Két nagy rendszer ismert, a US GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles, azaz az Amerikai Egyesült Államokban általánosan elfogadott nemzetközi standardok) és az IFRS (International Financial Reporting Standard, azaz nemzetközi pénzügyi elszámolási standardok).

A **US GAAP** azoknak a számviteli szabályoknak az összessége, amelyeket az Amerikai Egyesült Államokban alkalmaznak. Ezeket a szabályokat nem a kormányzat állítja fel, de a tőzsdén jegyzett cégek számára az alkalmazásuk kötelező (<http://www.accounting.com/resources/gaap/>).

Az **IFRS** elvi alapú, megközelítésű számviteli standardok, értelmezések és keretelvek, melyet a Nemzetközi Számviteli Standard Testület (IASB) bocsát ki (<http://www.fasb.org/home>). Az IFRS-ek – összefoglaló kifejezésként – magukban foglalják az alábbiakat:

- Keretelvek;
- Nemzetközi Számviteli Standardok (IAS)
- Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS)
- a Felállított Értelmező Bizottság Értelmezései (SIC)
- a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Értelmezési Bizottság Értelmezései (IFRIC).

2005-től az EU-ban is kötelező az IFRS-ek alkalmazása, vagyis azon társaságok összevont beszámolóit, melyek értékpapírjait az Európai Unió valamelyik tagállamában található tőzsdére bevezették, kötelező az EU által befogadott IFRS-ek szerint összeállítani. Magyarországon is lehetővé, sőt, bizonyos vállalkozások számára 2017-től kötelezővé vált, hogy éves beszámolójukat a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok szerint készítsék el, mentesülve ezzel a Magyar Számviteli Szabályok alkalmazásától. Az USA-ban az IFRS-ek nincsenek kötelezően előírva, azonban az USA-beli tőzsdéken jegyzett társaságoktól 2008 óta elfogadja az IFRS-ek szerint összeállított összevont (konszolidált) beszámolói formát is.

Ahhoz, hogy a pénzügyi beszámolók hasznos információkat szolgáltatassanak a felhasználóknak (tulajdonosok, befektetők, hitelezők), a következő elvárásoknak, **alapelveknek** kell eleget tenniük – ehhez nyújtanak segítséget a számviteli standardok:

- **Lényeges:** a lényeges információ különbséget jelent a döntéshozatal során, segíti a felhasználót.
- **Megbízható:** a megbízható információ ellenőrizhető, vagyis ha újra elkészítjük, vagy egy harmadik fél ellenőrzi, akkor ugyanazzal a módszerrel hasonló eredményt kellene kapjon. A cél a valóság tükrözése.
- **Összehasonlítható:** ugyanazzal a módszerrel, megközelítéssel kalkulálnak a különböző piaci szereplők – így az eredmények összemérhetőek lesznek.

- Következetes: az egymást követő időszakokban ugyanazokat a számviteli módszereket kell használni – a módszertani változásokat és azok hatását meg kell magyarázni.

A számviteli alapelvek, szabályok mint egy keretrendszert alkotnak és egységes környezetet teremtenek a gazdaság szereplői számára. Gondoljuk csak végig, ha minden országban kötelezően alkalmazzák ezeket az alapelveket, akkor a beszámolók összehasonlíthatókká válnak. A könyv szerinti érték, a költség-haszon elve, a teljesség elve, a vállalkozás folytatásának elve, ahogy a további alapelvek is mind azt eredményezik, hogy a könyvviteli háttér alapjaiban még kell hogy egyezzen mindenhol. Természetesen országok között, sőt társasági formához kapcsolódóan vannak és lehetnek eltérések, de maguk az alapelvek azonosak (Kodenko,2011). Vagyis minden olyan gazdasági eseményt, mely lényegesnek minősül, lekönyvelésre kerül, az összemérés elvéből eredően pedig mindig ugyanígy kell eljárunk. Ha egyszer egy adott eseményt adott módon rögzítettük, akkor legközelebb is ugyanígy kell tegyünk. Így válnak az eredményeink összehasonlíthatókká az évek között. Ezek az alapelvek persze adott országokban a törvényi-jogi környezetnek megfelelően további alapelveknek egészülhetnek ki – itt gondoljunk a Magyarországon érvényben lévő 14+3 alapelvre, melyek a kereteket kiegészítve azokat tovább pontosítják, segítve a helyes joggyakorlatot.

Számviteli politika

A másik nagyon fontos terület, keretrendszer a számviteli politika, mely szintén segítséget nyújt a számok, eredmények értelmezéséhez. A **számviteli politika** a számviteli törvény végrehajtásához az adott gazdálkodónál szükséges módszerek, eszközök, sajátos szabályok, előírások összessége⁶. Míg sokak csak kötelező "nyűgként" tekintenek a számviteli politikára, melynek meg kell lennie, így gyorsan letöltenek egy sablont és azt alkalmazzák, nem látva meg a benne rejlő lehetőségeket. A számviteli politika ugyanis az adott gazdálkodónál a legfőbb számviteli szabályzat, mivel az abban megfogalmazott előírások az *adott gazdálkodóra nézve kötelező* érvényűek, azoktól eltérni csak a számviteli politikának a számviteli törvényben előírt módon történő módosításával lehet. Mivel a törvényi-jogi szabályok kereteket adnak, némely esetben től-ig határokat, ezeket pedig az adott cégnek kell pontosan meghatározni. Egy példát említve az értékcsökkenési szabályok, melynél a minimálisan használható éveket szabják meg, de egy cég ettől eltérően alkalmazhat pl.4 éves amortizációs időt egy számítógép esetében. Ezeket alapesetben a számviteli politikában, a kötelezően elkészítendő szabályzataiban is rögzíteni kell (jelen példa esetén az értékelési szabályzatában), segítve ezzel értelmezni a könyvelést egy audit vagy egy adóellenőrzés során. De ugyanígy a számviteli politika lesz a segítségünkre a kiegészítő melléklet megírása során, melyben részletesebben ki kell/lehet fejteni, ha esetleg a szokásostól eltérő de a törvényi-jogi keretnek megfelelő szabályt alkalmaznánk. Hadd mutassam be egy szemléletes **példát**, előrevetítve a későbbiekben bemutatásra kerülő multinacionális céget, mint esettanulmányt.

A vizsgált cég egy autókölcsönzéssel foglalkozó multinacionális vállalat, mely a világ szinte valamennyi országában jelen van. Mivel a fő profilja autókölcsönzés, így joggal merülhetne fel az az elképzelés, hogy az eszközei között a legnagyobb értéket az autók – így a tárgyi eszközök képviselnék. A beszámoló adatait áttekintve azonban kissé megdöbbenve tapasztalható, hogy a tárgyi eszközök értéke nem is olyan magas. Akkor meg hol vannak az autók? Nos, a számviteli törvényi előírásoknak megfelelően a járművek könyv szerinti értéken szerepelnek a nyilvántartásban, azonban a készletek között. Erre pedig azért van lehetősége a vállalatnak, mert ezeket az eszközöket – költséghatékonysági megfontolásból – 6-9 hónapig használják, utána értékesítik. Így a számviteli törvényi előírást követve az eszközök – mivel egy évnél kevesebb ideig

szolgálják a vállalat tevékenységét – a készletek között kerülnek kimutatásra, bár magukat a jellegüket tekintve befektetett, tárgyi eszközökről van szó. Itt van jelentősége a számviteli politikának és az értékelési szabályzatnak, melyben ezt a speciális, a szokásostól eltérő gyakorlatot részletesen bemutatják és szabályozzák, így támasztva alá a beszámolóban talált számokat. Így fordulhat elő az is, hogy készletek után értékcsökkenést számolhat el a cég, ami alap esetben nem megengedett törvényi gyakorlat.

Ebből is látható, hogy mennyire fontos szerepe van a gondosan megírt, az adott vállalat profiljára szabott számviteli politikának.

Haladjunk tovább a törvényi keretek áttekintésében és nézzük meg, hogy mit is jelent a **számlakeret** fogalma. Az egységes számlakeret négy-számlasoros számlaelméletre épül és a bruttó elszámolás elvén alapul. Az eszközök és források, a gazdasági események eredményre gyakorolt hatásának rendszerbe foglalásával teszi lehetővé a gazdálkodók könyvviteli rendjének kialakítását. A kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó az egységes számlakeret előírásainak figyelembevételével olyan **számlarendet** köteles készíteni, amely szerinti könyvvezetés a számviteli törvényben előírt beszámoló készítését maradéktalanul biztosítja.⁷ A számlarend egy olyan számviteli szabályzat, amely tartalmazza a számla számjelét és megnevezését, tartalmát, növekedésének, csökkenésének jogcímeit és a számlát érintő gazdasági eseményeket. A vállalkozások számlarendje lényegében két részből áll: a számlatükörből, illetve a szöveges számlarendből.

Itt érkeztünk el a számvitel egy lényeges eleméhez, a számlatükörhöz. Nézzük meg először, hogy mit is jelent ez pontosan és milyen lehetőségek rejlenek benne.

Számlatükör

A számlatükör egy vállalkozásnál a számlarend része. A számlatükör tartalmazza egy adott vállalkozásnál az alkalmazásra kijelölt számlák számát és megnevezését. A vállalkozások a saját igényeiknek megfelelően készítik el a számlatükörüket, természetesen az egységes számlakeret számlaosztályait alkalmazva, a törvényi kereteknek megfelelően. Egyetlen kötelező előírás van Magyarországon: az első karakter (számjegy), melynek használatát a számviteli törvény kötelezően előírja. Az első számjegy neve: számlaosztály. A második karaktertől hátrafelé azonban a vállalkozásokra van bízva a saját számlatükör elkészítése (Sztanó,2013). Ennek ellenére meglepő, hogy a vállalkozások zöme ugyanazt a számlatükört alkalmazza, az első három számjegy megegyezik. Mindez abból ered, hogy a Minisztérium készített ez ajánlott számlatükört, melyben a legfontosabb csoportbontásokat 3-4 számjegy mélységig megadták. Mivel ez a Minisztériumtól érkezett ajánlás volt, így szinte minden vállalkozás mondhatni kötelező érvényűnek vette és ez alapján készítette el a saját számlatükörét.

De mi a helyzet a többi ország esetében, ők milyen számlatükört használnak, és hogy lehet ezeket egységesíteni? Az általános szabály az, hogy az egyes számlaosztályoknak mindenhol egyértelműen el kell különítenie a mérleg két oldalát. Vagyis az eszközöknek és a forrásoknak, továbbá a bevételeknek és a ráfordításoknak külön számlaosztályban kell szerepelniük. Így ha megnézzük egy kínai vagy egy dél-afrikai vállalat számlatükörét, akkor ezek a közös szabályok mindenhol érvényesek lesznek.

Konzolidáció

Magáról a konzolidáció fogalmára, folyamatára, törvényi kereteire nem térünk ki jelen írásban – ezekről az igen fontos témákról a könyv további részeiben szó esik. Inkább egy

kis technikai, magyarázó háttérként csatolnék át ezen témakörön keresztül az esettanulmányunkba.

A feladat tehát az, hogy adott egy vállalat, amely a világon sok országban képviselteti magát leányvállalatain keresztül, készítse el beszámolóját, mely valamennyi egység eredményét együttesen tartalmazza és valós képet ad a teljes cégcsoport eredményéről (Tangl-Vajna,2013). Nem könnyű a feladat! Azonban a korábbiakban érintett területeket áttekintve, kellő ismerettel felvértezve már nem lesz annyira kivitelezhetetlen a feladat. Nézzünk bele egy konkrét multinacionális vállalat kulisszái mögé. Hogy is csinálják ők pontosan, hogy a végeredmény, a konszolidált beszámoló megbízhatóan tükrözze a vállalat teljes eredményét.

Esettanulmány

Cégjellemzők

Az Avis alapításának éve 1946, elsőként a világon nyújtott autókölcsönzési szolgáltatást kezdetben az Amerikai Egyesült Államokban, majd folyamatosan terjeszkedett és bővült a kínált brandjainek listája is. Jelenleg az Avis Budget Group (ABG) 180 országban nyújt járműkölcsönzési szolgáltatást. Az átlagos járműflottája mintegy 600 ezer, 11 ezer kölcsönzőhellyel (ügynevezett stationnel), éves szinten mintegy 39 millió bérléssel. Ez a multinacionális cég az általa nyújtott szolgáltatás területén piacvezetőnek számít, akvizíciói során egyre több ügyféllel, egyre nagyobb világszintű lefedettséggel büszkélkedhet. Munkaerő létszáma eléri a 30 ezer főt világszerte, melyből kb. 8 ezer fő részmunkaidős.

Mivel a cég amerikai bejegyzésű és a New Yorki tőzsdén jegyzik (tőzsde azonosítója: CAR), így a konszolidációs beszámoló készítése során a US GAAP standardeket kell követniük. A vállalat azonban számos olyan egységgel, leányvállalattal rendelkezik, melynek központja Amerikán kívül található, ahol nem ezeket a standardeket alkalmazzák. Gondoljunk itt az Európai leányokra, melyek volumenüket tekintve igen jelentősek.

Vizsgálatunk során arra keressük a választ, hogy a US GAAP amerikai standardokba hogy tudnak beleilleszkedni európai, eltérő standardeket követő leányvállalatok. Nézzük meg, hogy milyen eszközök segíthetik a konszolidációjuk folyamatát. De előtte jelöljük ki a vizsgálat alanyait.

Vegyünk példának négy európai egységet, nagy és kis országokat, leányokat is:

1. Franciaország – Avis Budget Sarl
2. Németország – Avis Budget Autovermietung GmbH & Co. KG
3. UK – Avis Budget UK limited
4. Belgium – Autoverhuur van Avis

Elsőként nézzük meg, hogy milyen számviteli standardeket kell követnie a vállalatnak. Mivel a cég a New Yorki tőzsdén kerül jegyzésre, az előírásoknak megfelelően a US GAAP szabályokat kell teljesítenie. Bár most már lehetősége lenne az IFRS standardok használatára is, azonban a cég ezzel nem élt. A korábbiakban megismertük, hogy mit jelentenek ezek az irányelvek, illetve milyen lehetőségeket nyújt a számviteli politika és hogyan lehet ezt adaptálni több országra.

Az anyavállalat elkészítette a saját, ügynevezett Group szintű számviteli politikáját, mely tartalmazza a fő irányvonalakat. Gondoljunk itt a tevékenységi körére, illetve az elszámolási szabályokra. Szabályzatai szintén ezt a célt szolgálják, megadva a fő kereteket. A cég számos szabállyal rendelkezik, jóval többel, melyet a törvényi keretek

előírnak. Ezzel lehetősége nyílik arra, hogy az egyes folyamatokat, eseményeket csoport szinten egységesítse, le szabályozza. Az előírás csupán annyi, hogy ezeket a szabályokat minden leánynak alkalmaznia kell – vagyis megadja a teljes vállalat működési keretét. Zen túlmenően az egyes leányok, egységek alkalmazhatnak további szabályokat vagy kiegészíthetik a már meglévőket, viszont azzal nem lehetnek ellentétesek, azokhoz illeszkedniük kell.

Nézzük meg ezt mit is jelent a gyakorlatban. Vegyünk egy értékcsökkentési példát ismételtén.

Egy ügyes könyvelő program lehetőséget nyújt arra, hogy az értékcsökkenési leírást kétféle módon is rögzítsék. Tétélezzük fel, hogy a csoport szintű leírást egy irodaszék esetében 5 évben állapították meg, azonban az adott ország törvényi előírásai 7 évet írnak elő irodabútor használata esetén (például ez a helyzet Spanyolországban). Ez azt jelenti, hogy a csoport szintű előírásnak, szabálynak megfelel az adott leány, hiszen a minimum öt évet alkalmazza, de ennél többel is számolhat. Maga a tárgyi eszköz rögzítésének a szabálya megegyezik, vagyis a nettó értéken, az aktiválás időpontjában kerül rögzítésre az eszköz az analitikában. A könyvelő programban pedig be kell állítani a hasznos élettartamot. A fejlett programok már lehetőséget nyújtanak arra, hogy "több dimenzióban dolgozhassunk", vagyis egy csoport szintű értékcsökkenési és egy helyi viszonyoknak megfelelő elszámolást is be lehet egyszerre állítani. Technikailag ez azt fogja jelenteni, hogy a program a háttérben kétféleképpen fogja kiszámolni az adott eszköz értékcsökkenését és attól függően, milyen szintű lekérdezést állít be a felhasználó, úgy kapja meg a rendszerből az eszközök nyilvántartás szerinti értékét és az elszámolt amortizációt. Ez egy lehetőség arra, hogy mindkét előírási feltétel teljesüljön.

Nézzük meg, milyen egyéb „jogi esetekre” kell megoldást találni. Lehetnek olyan **ország specifikumok**, melyek konkrétan előírják, hogy a bevételeket mindig a bevételek között kell kimutatni, a ráfordításokat pedig a ráfordítások között (ez a még szigorúbb előírás a BE-NE-LUX országokban). Ez a nettó elszámolás elve, mely az alapelvek között szerepel, vagyis nem okozhatna problémát. De mégis előfordulhat, hogy külön figyelni kell rá. Hadd mutassam egy példát erre. Nézzük meg, mi a helyzet, ha például egy parkolási bírságot kétszer fizetnek be. Ez a vállalat könyvelésében a költségek között kerül kimutatásra, illetve a számlához, bírsághoz kapcsolódó kötelezettség csökken. Idáig rendben is van. Amennyiben azonban ez a dupla kifizetés visszautalásra kerül, úgy a vállalat bevételre tesz szert. Míg lehetőség lenne arra, hogy a második utaláshoz kapcsolódó könyvelési sort akár visszaforgassuk, addig bizonyos országoknál ez teljesen tiltott. A beérkező összeg bevételnek minősül, így a bevételek között kell kimutatni, míg a kifizetéseket a költségek között. Nettósításra nincs lehetőség. Ebben az esetben az adott ország előírásait teljesíteni kell, így a számlatükörben létre kell hozni a számára egy külön főkönyvet ezen bevételi tételek elszámolására. Ez lehet ténylegesen egy külön bevételi főkönyv, de szinten jó megoldás lehet a költségek között egy úgynevezett kontra-aktív számla felállítása. Mindkét lehetőséggel biztosítani lehet a csoport szintű konszolidációt, akár csak a helyi viszonyoknak megfelelő riportálást. Így a leány a beszámoló készítésekor ezt a kontraaktív számlát könnyen át tudja sorolni a bevételi közé, míg a csoport szintű konszolidációhoz nincs szükség külön figyelemre és az adott költség számlacsoportot egyben kezelik. De milyen további lehetőségek állnak a rendelkezésre?

A legegyszerűbb lehetőség a **főkönyv hosszának** a kihasználása. Gondoljunk csak arra, hogy a számlatükörben nem kell megállni 4 számjegynél, gyakorlatilag korlátlan számmal kiegészíthető a főkönyv, persze az egyszerűség és az átláthatóság határain belül. Nincs értelme 20 számjegyből álló főkönyvek használatára, de 6-8 számjegy alkalmazása

teljesen áttekinthető és kellő részletezettséget ad. Vagyis a legegyszerűbb egy jó részletes főkönyv alkalmazása, melyben minden ország igényeinek megfelelő számla, karton benne van. Vagyis gyűjtsük össze az összes igényt, szedjük ki az azonosságot és kész is a számlatükör. Ez valóban a legmegfelelőbb megoldás? Nem biztos, de kiindulásként mindenképpen megfelelő. Azonban van ennél egyszerűbb megoldás is.

Nos, az ilyen multi cégeknél az irányok mindig felülről érkeznek, az irányelvekkel, a keretrendszerrel, miért lenne ez másként a számlatükörrel? A legkézenfekvőbb ezzel kapcsolatosan is közös irányvonalakat előírni, egy **közös számlatükört** készíteni (3.táblázat). A vizsgált cégünk esetében is ez a helyzet, egy nagyon könnyen adaptálható feltétellel. Mivel valamennyi ország - így a leányvállalatok - ugyan azt a tevékenységet folytatnak - nevezetesen a járműkölsönzést - így az eszköz, forrás, bevétel és ráfordítás szerkezete igen hasonló. Ebből adódóan sokkal egyszerűbb, ha megadják, hogy melyiket számlaosztályba, számlacsoportba mi kerüljön. Az előírások szerint a főkönyvnek az első 7 számjegye adott, fix, vagyis minden egységnek az adott főkönyvi csoportba kell rögzíteni például a saját számítógépeit, szállítói kötelezettségeit, bérlésből adódó árbevételét vagy akár a gépjárművek biztosítási díjat, és így tovább. A lehetőség azonban fenn áll, hogy további, országoknak megfelelő bontást is alkalmazzon. Vagyis további két karakter alkalmazására van lehetőség. Egy példán keresztül mindez érthetőbb lesz. Nézzünk meg a négy különböző leány számlatükör részletét a gumiköltségekre vonatkozóan. A csoport szintű előírás annyit kér, hogy az anyag költségek között, az első 7 számjegye tekintetében a *gépjármű gumiabroncs költség* főkönyvre kerüljenek a tételek. Ezt követően viszont az országra van bízva, hogy további bontást igénybe vesz vagy sem. Vagyis technikailag még 99 főkönyvi lehetőség áll rendelkezésre, hogy a fő, 00-ra végződő számlacsoportot tovább részletezze. Jelen példánk alapján jól látható, hogy az angol leánycég nem élt ezzel a lehetőséggel, vagyis ok valamennyi gumiköltséget erre a központilag megadott egyetlen főkönyvet könyvelik, akárcsak Belgiumban. Ehhez képest a német leány már kissé részletesebb bontást alkalmaz, külön kiemeli a Porsche gépjárműhöz kapcsolódó költségeket. Ennek az a magyarázata, hogy Európában első körben ebben az országban nyílt lehetőség ilyen márka bérlésére és a hozzá kapcsolódó valamennyi költséget igyekeznek tételesen rögzíteni, hogy a jövedelmezőség könnyen nyomon követhető legyen. A legrészletesebb bontást a francia főkönyvi tartalmazza, ahol különbséget tesznek speciális gumifajták között, sőt a pályaudvari stadionok külön rögzíthetik szél költségeiket, akárcsak magához a szállításhoz kapcsolódó tételeket. Ezzel a bonyolultabb bontással - már amennyiben helyesen alkalmazzák a különbségeket - az adott ország számára részletesebb elemzések, tervek készíthetőek, miközben a konszolidáció szempontjából ezek a további részletek finomságok közömbösek, hiszen a beszámolókat segítés során kizárólag a magasabb rendű csoportosítást veszik figyelembe. Értelemszerűen esetében fontos a téli/nyári gumi közötti különbség nyomon követése, erre a főkönyv lehetőséget is biztosít. Fontos megjegyezni – ahogy ez ebben a példában is jól látható –, hogy az egyes további bontások esetén az adott ország nyelve használható a főkönyvek elnevezésében, míg a központi, egységes sornál az angol nyelv használata a kötelező.

3. táblázat
ABG Számlatükör részlet (főkönyvek)

Franciaország	Anglia	Belgium	Németország
510541100 Tires & Tubes	510541100 Tyre Cost – Damaged	510541100 Tyre & Tubes	510541100 Tires & Tubes
510541101 Stock pneus	510541101 Tyre Cost		510541101 Reifen und schlaeuche
510541121 Pneus interne VP	510541199 Tyre Repair		510541102 Reifen und schlaeuche spec
510541122 Pneus VU			510541103 Interreifen
510541129 Refacturation des Pneux			5110541169 Porsche Tires & tubes
510541162 Remplacement Pneus VH Buy Back			510541189 Rueckst Reifen
510541191 Penus speciaux			
510541199 Pneis Externe			

Forrás: ABG számlatükör, saját szerkesztés

Nézzünk egy másik példát a passzív időbeli elhatárolásokra (4.táblázat).

4.táblázat
ABG Számlatükör részlet (főkönyvek)

Franciaország	Anglia	Belgium	Németország
220850300 Accrued liabilities	220850300 Other Accrued liabilities	220850300 Accrued liabilities	220850300 Accrued liabilities misc
220850301 FNP telephone	220850301 licensee transit		
220850302 FNP travl info			
220850303 FNP Affranch	220850303 Travel Agents comm accr		
220850304 FNP diverses			
	220850305 Dilepidations		
220850306 FNP EDF			
220850307FNP Entretien Locaux	220850307 other insurance non motor		
220850308 FNP into AMS	220850308 Accrued agency comm		
220850309 FNP Location Mat			
220850315 Prov Bonus Avis			
220850316 Prov Bonus Avis contrib			
220850317 Prov ticket resto			
220850318 Prov Remises societe			

Forrás: ABG számlatükör, saját szerkesztés

A csoport szintű főkönyv megint csak az első 7 karaktert adja még az úgynevezett egyéb elhatárolásokra nézve. Az országokra van bízva, hogy a korábbiakban nem elkülönített elhatárolás-csoporton kívül rendelkeznek-e további tételekkel és ha igen, ezt milyen szinten kívánják részletezni, nyomon követni. Ne felejtjük el, hogy az összetettebb számlatükör a benne rejlő lehetőségeket felül pontos szakértelmet és megértést igényel, hogy a lehetőség valóban meglegyen és az elkülönülés az előírtaknak megfelelően történjen, különben nem éri el a célját. Ez egyben többletköltséggel is járhat, képzettebb munkavállalók, elemzők, ellenőrzési pontok beiktatásával. Ezt mérlegelik a készítés során.

Mint látható, a német és a belga főkönyv nem használ további bontást, hanem valamennyi, ide sorolandó tételt egy számlára könyvel – így részletesebb analitikát kell használnia a nyomon követéshez. Tökéletes ellenpélda erre a francia számlatükör, mely igen részletes alábontást alkalmaz (és nem is az összes tételt soroltuk itt fel), alaposan feladva ezzel a leckét a számlakönyvelőknek és az egyeztetést végző kollégáknak, hogy valóban jó helyre kerüljenek a számlák, illetve a feloldások is időben megtörténhetnek. Erős kontrollra van szükség ahhoz, hogy ne legyen dupla költség elszámolva (máshova könyvelt számla esetén ugyanis a képzett elhatárolás nem kerül feloldásra, így a könyvekben az adott időszakra vonatkozó elszámolt költség az eredetileg szükséges kétszerese lesz ezáltal). Ebből a példából egyben az is kiderül, hogy a lehetőséggel egyben a hibázási veszély is növekszik. Itt emelkedik meg a szerepe az elemzésnek, illetve a tervező csapatnak, hiszen egyes kontrollpontok beiktatásával az esetleges félrekönyvelések észrevehetőek és javíthatóak. Az előbbi példánál maradva ha várjuk pl. a telefonszámát, de nem érkezett meg a főkönyv szerint, viszont egy másik költségételen az elvárthoz (vagy az előző hónaphoz) képest jóval nagyobb a növekedés, akkor érdemes megnézni az adott főkönyven a könyvelési tételeket és szükség esetén javítani, átkönyvelni.

Mindebből jól látható, hogy az adott országra van bízva, hogy melyik lehetőséggel él a főkönyv részleteit tekintve, valóban szükség van-e olyan tételes bontásra vagy elegendő a fő csoportok szintjén történő elkülönítés.

Nézzük meg, hogy van-e további lehetőség a bontásra, az analitika illetve az elemzés segítségével. Ha abból indulunk ki, hogy a leányvállalatok egy országban zajló tevékenységeket fognak össze, de sok kis un. termelő egységgel, stationnel dolgoznak, akkor mindjárt további igények merülhetnek fel. Mondhatni jó lenne tudni ezen alegységek egyéni teljesítményét is. Itt kerülhet előtérbe a több szintű / dimenziójú könyvelés. Gondoljunk arra, hogy például egy bevétel esetén nem csak az adott bevételi számlát rögzítjük a könyveléskor, hanem további dimenzióként megadhatjuk az adott stadion egyedi azonosító kódját. Előrelátó elemzőként azonban célszerű ezeket a kódokat szintén egységesíteni, hogy az azonos típusú, bár eltérő országokban lévő stadionok szintén összehasonlíthatóak legyenek. Például autóbérlő cégünk esetében fontos különbség, hogy az állomás hol helyezkedik el, egy repülőtéren, vagy pályaudvaron, esetleg egy nagyvárosban vagy valahol vidéken. A központi irányítás költségeiről vagy tényleges állomásról van szó. Több brand esetén Avis vagy Budget, esetleg a cég zászlója alatt futó többi egység valamelyikét érinti az adott tranzakció. Egy egyszerű, Group szinten általánosan alkalmazott azonosító megkülönböztetés egyértelműen segíti a könyvelőt és az elemzőt is. Egy gyors szemléletes példa segít a megértésben (5.táblázat). Az „A” kezdőjel repülőteret jelöl, azt követi az országcód, majd ha Budget stadionról van szó, akkor van benne B betű. Az állomás méretétől függően kerültek kiosztásra a további szám karakterek, a 11-es csoportban a legnagyobbak vannak. Vagyis az előbbi két példa összevonásával máris könnyen lekérdezhető, hogy mennyi volt a gépjárművek gumiköltsége a francia repülőtereken összesen adott időszakban. A könnyen áttekinthető és értelmezhető kódok ezen adat megadását gyorsan és egyértelműen lehetővé teszik.

5. táblázat
ABG Számlatükör részlet (ún. cost centerek)

Franciaország	Anglia
AFR0113200 Paris Orly Apt	AUK0114200 Heathrow Airport
AFR0113220 Orly Sud Apt	AUK0114320 Heathrow Apt choice
AFR0113240 Orly Apt Prestige	AUK0114350 Heathrow Airport BNW
AFR0113250 Orly apt Select	AUK0160880 Heathrow Airport Van
AFRB113260 Budget orly Ouest	AUKB114190 Heathrow Apt Budget
AFR0101110 Admin City orly	HUK01H18T0 London Heathrow admin

Forrás: ABG számlatükör, saját szerkesztés

Nézzük meg, milyen további lehetőségek vannak. Szállító és vevőadatokra, partnerekre is kialakítható egy további könyvelési dimenzió. Országok között lehet ugyanaz a partner, akár egy autógyártó cég, melyre célszerű azonos kódot megadni. Így érdemes a vevő, illetve szállító analitikát is összehangolni és a központilag használt megegyezések mellett érdemes ugyanazon azonosító kódokat használni a partnerekre nézve is. Itt érdemes kronológiailag növekvő sorszámokat kiosztani, de a partner jellegére is lehet utalni és nemcsak betűkódot adni. Egy egyszerű példa erre a cég esetében: például a szállítói partnereket, akik a működéshez kapcsolódnak, S kezdőbetűvel jelölik, míg a gépjármű parkhoz kapcsolódó partnereket, akik a flotta értékesítésével kapcsolatosan a partnerek, F kezdőbetű jelzi. Amennyiben a munkavállalók kerülnek kapcsolatba a céggel (pl előleg felvétele, üzleti út, stb.) esetén, úgy ok is kapnak azonosítót, E kezdőbetűvel. Ezt követhetik további betűkarakterek vagy 3-4 számjegy. Ebből az egyszerű lépésből jól látható, hogy egy észszerű megoldással a könyvelők és elemzők számára is gyorsan értelmezhető bontásokat lehet kialakítani, köszönhetően a további könyvelési dimenzióknak.

Azonban nem kell megijedni, hogy ennyire bonyolult és nehéz így a könyvelés, mert minden tranzakciónál ennyi dologra kell egyszerre figyelni. Ugyanis az előbb említett dimenziók csak lehetőségek. Nem kell minden könyvelésnél valamennyi dimenziót kitölteni, hiszen vannak olyan tranzakciók, ahol az információs lehetőség nem ad többletet, vagy nem is lehetne meghatározni, ez azonban beállítás kérdése. Viszont valahol pont az ellentéte az igaz és szükség van az adott beállítására. Például egy szállítói számla mellé kötelező megadni szállítókodeket, de a brand megadása már nem kötelező. Egy bérlés esetében viszont a stadion kódja a legfontosabb információ.

Végezetül pedig beszéljünk arról egy kicsit, hogy lehet ezt a könyvelést még jobban konszolidálni, hogy valóban egyforma feltételekkel és megközelítéssel, egy nagyobb régióra együttesen tudják kezelni és megoldani a tranzakciók rögzítésének kihívásait.

SSC / BSC

Elég gyakori megoldás, hogy a multinacionális cégek bizonyos tevékenységeiket központosítják, kiszervezik. Ez egyrészt költséghatékonysági okokra vezethető vissza, másfelől viszont az egy központban lévő munkák összehangolása így sokkal könnyebbé válik. Ezen osztott szolgáltatási modell lényege, hogy egy vállalat valahol a világban olyan belső központot hoz létre, amely szolgáltatási tevékenységeket végez, elsősorban – de sokszor nem kizárólag – a saját szervezeti egységei számára. Abban némileg eltér a szakértők értelmezése, hogy milyen szolgáltatásokat nyújtó központot nevezhetünk ssc-nek. Alapjában véve három csoportba lehet ezeket a központokat sorolni. Az első körbe a tradicionális szolgáltató központok tartoznak, amelyek egy nagyvállalat irodai háttértevékenységeit – például a számvitelt vagy a hr-t – központosítják; a másodikba azok, amelyek a multinacionális cégek ügyféltámogató szolgáltatását veszik át a leánycégektől – egyes call centerek –; a harmadik típusba sorolt egységek pedig

komplexebb vállalati tevékenységeket is végeznek, például az értékesítést, a pénzügyi előrejelzéseket vagy a banki adatmodellezést. A három típus a gyakorlatban gyakran keveredik⁸. Az utóbbi pár évben globális tendencia, hogy nem mennyiségi, hanem inkább minőségi növekedés zajlik – ez figyelhető meg a hazai szolgáltató központokban is. Az itt működő több, mint 80 speciális leánycég, un. **shared service center** (ssc) túlnyomó többsége az elmúlt években elmozdult a magasabb hozzáadott értékű tevékenységek felé, vagyis kezdenek **business support centerre** (bsc), üzleti támogató szolgáltató központokká válni.

Visszakanyarodva a vizsgált cégre, az Avis Budget Group Bsc Kft. a korábban említett mindhárom szolgáltató központ típust képviseli, dinamikusan növekvő, most már közel 1200 főt foglalkoztat. Mivel jelenleg Európára és a közel-keleti országokra dolgozik, így lehetősége nyílik a központban a folyamatok, feladatok egységesítésére, az átjárhatóság biztosítására. Például a számlakönyvelő csoport könyvelői egyszerre több országra dolgoznak, így biztosítva az egységes könyvelést és az esetleges hibák elkerülését, míg a kontroll csoport könnyebben össze tudja hasonlítani az egyes országok közötti eltéréseket, rámutatva a fejleszhető területekre, további harmonizációs és így költséghatékonysági lehetőségekre.

És hogy mi lesz a jövő? A központok, valamint az alkalmazottak számát illetően a magyar ssc-szektor Lengyelország után a második legnagyobb a régióban. A minőséget tekintve is jelentős az előrelépés: az automatizált folyamatokra betanított középfokú végzettségűek helyett a komplexebb munkákra egyre inkább több nyelven beszélő, jól képzett, rugalmas, fiatalos és lendületes diplomást keresnek a cégek. A tendencia pozitív irányú, vagyis nagyon ritkán hagyják el Magyarországot a korábban idetelepült központok, ami azt mutatja, hogy a hazai piacot választó multinacionális vállalatok elégedettek az eredményeikkel.

Összefoglalás

A multinacionális vállalatok térnyerése az elmúlt időszakban még szembetűnőbb folyamat lett. Egy ilyen óriás valamennyi egységének átlátása és pontos lekövetése, a konszolidált beszámoló elkészítése komoly kihívás a szakemberek számára, hogy össze tudják hangolni az országok közötti eltéréseket. Az alábbi írás összegezte a nemzetközi számviteli előírásokat, standardokat, melyek a kereteket megadják. Bemutatásra került a számviteli politika és a szabályzatok rendszere, melyek jelentősége és a bennük rejlő lehetőségek remélhetően jól ábrázolták az olvasó számára, hogy nem csak mint kötelező előírás tekintsünk rájuk a jövőben. Az utolsó részben pedig a számlatükör, mint a konszolidáció egyik legfontosabb segítőeszköze került részletezésre. Konkrét példákon keresztül remélhetően az olvasó is betekintést nyert abba, hogy egy ügyesen összeállított főkönyv milyen nagymértékben elősegíti a konszolidációt, továbbá az elemzések és így a döntések folyamatát is. A több dimenzióban való könyvelésben rejlő lehetőségeket mindenképpen érdemes kihasználni, természetesen ügyelve arra, hogy a rendszer ne váljon áttekinthetlenné és túl bonyolulttá, mely így lassítaná a munkát, nagyobb hiba lehetőséget eredményezne és torzítana a benne rejlő lehetőségeket is. Az egyre fejlődő technikai lehetőségeknek köszönhetően, függvények és makrók segítségével pedig a meglévő főkönyvek könnyen és gyorsan (konszolidált) beszámolóvá tudják alakítani az adott időszak eredményeit.

Irodalomjegyzék

1. Kodenko Jekatyerina (2011): Alapvető különbségek az orosz és a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok között és a harmonizáció folyamata, Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar, Sopron
2. Sztanó Imre (2013): A számvitel alapjai, Perfekt
3. Vajna Istvánné Tangl Anita - Vajna István (2013): A konszolidáció és a beszámoló információtartalma, Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar, Sopron
4. Veress József (2009): Gazdaságpolitika a globalizált világban, Typotex
5. <https://www.forbes.com/global2000/list/> - "The World's Largest Public Companies 2017". Forbes.
6. <http://www.accounting.com/resources/gaap/>
7. <http://www.fasb.org/home>

KONSZOLIDÁCIÓ AZ IFRS TÜKRÉBEN

Csiba Athina - Jakubovics Fanni - Pető Alexandra
SZIE-GTK Pénzügy és Számvitel Alapképzési Szak, III.évfolyam

„Az elmúlt néhány évtized során a világban bekövetkezett változások nem hagyták érintetlenül a gazdasági életet, a vállalkozásokat, és ezáltal a gazdasági kommunikáció közös nyelvét, a számvitel területét sem. A világméretűvé váló nemzetközi kapcsolatok egyik következménye, hogy a vállalatok tevékenysége nemcsak a saját országaik határain belül zajlik, hanem azon túl nemzetközi porondra lépnek, a vállalati kapcsolatok kiszélesednek, nemzetközivé válnak, ezáltal a nemzeti határok egyre inkább jelentőségüket veszítik nemcsak kereskedelmi, hanem befektetői szempontból is.

Az egységesítési törekvéseknek a számtalan előny mellett azonban hátráltató tényezői is vannak, meg kell küzdeni az egyes nemzetek gazdasági, kulturális, hagyománybeli és jogi szabályozásbeli különbségeivel, a megszokottól eltérő, más normák elfogadásának nehézségeivel. Hátráltató tényező továbbá az is, hogy a vállalkozások eltérő finanszírozási lehetőségeket vehetnek igénybe, tőzsdei, magánbefektetői vagy banki források segítségével is finanszírozhatják működésüket.

A Nemzetközi Számviteli Standardok Bizottságát (IASB) 1973-ban tíz ország alapította meg azért, hogy általánosan elfogadott, érthető, betartandó számviteli standardokat (IAS-eket, majd 2001-től IFRS-eket) dolgozzon ki és fejlesszen folyamatosan.

A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS-ek) megalkotásának szintén az az elsődleges célja, hogy az egységesítse a standardokat alkalmazó országok pénzügyi kimutatáskészítési elveit, módszereit, eljárásait, értékelési elveit, egyértelműsítse a fogalmakat.” (Bartha et.al,2013)

Szakirodalmi áttekintés

IFRS kialakulása

„Az IFRS-ek kialakulásának kezdete 1973-ra tehető, amikor 10 ország szakmai szervezeteinek képviselőiből megalakult az IASC. 1975-ben megjelennek az első végleges IAS-ek. 1982-ben az IASC 17 tagúra bővül, amelyből 13 tagot a Könyvvizsgálók Nemzetközi Szervezete (IFAC) nevez ki, egyúttal elismeri, hogy az IASC a globális számviteli standardalkotó testület. 1994-ben létrehozzák az IASC Tanácsadó Testületét, amelynek felügyeleti és finanszírozási feladatai vannak. 1997-ben létrejön az Állandó Értelmezési Bizottság (SIC), azzal a céllal, hogy értelmezéseket készítsen az IAS standardokhoz, amelyeket az IASC jóváhagy. 2000 májusában Brüsszelben jóváhagyták az új IASC alapokmányt, amelynek értelmében az IASC 2001. április 1-jétől IASB-vé alakult. Innentől kezdve az újonnan kidolgozott standardok elnevezése nem IAS, hanem IFRS. 2002-ben a SIC nevet változtat, IFRIC-ként folytatja korábbi tevékenységét, illetve útmutatást ad az IAS-ekben vagy IFRS-ekben nem részletezett kérdésekben. 2003-ban jelennek meg az első IFRS értelmezéstervek a főbb standardokhoz.” (Bartha et.al,2013)

IFRS alkalmazása

Az IFRS-eket először alkalmazógazdálkodó egységnek közzé kell tennie és meg kell magyaráznia azt, hogy hogyan befolyásolja az előző számviteli szabályozásról az IFRS-re történő áttérés a korábban bemutatott vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét.

Az IFRS általános elvárása, hogy a nyitómérlegnek meg kell felelnie minden – a fordulónapon érvényben lévő – standardnak.

Az IFRS két féle eltérést engedélyez:

- felmentést, könnyítést ad bizonyos standardok alól, ha ezzel a gazdálkodó él
- visszamenőleges alkalmazását megtiltja egyes szabályoknak

Felmentések az alábbi témákkal kapcsolatban vannak:

- üzleti kombinációk: visszamenőleges hatállyal nem alkalmazza a múltbéli standard előírásait. (pl.: egy tíz évvel korábban megszerzett leányvállalati részesedés értékelése)
- valós érték vagy átértékelés: ingatlanok, gépek és berendezésekkel kapcsolatban. Vagy az áttérés napján érvényes piaci értéken, vagy az áttérést megelőzően érvényes könyv szerinti értéken.
- leányvállalatok, a társult és a közös vállalkozások eszközeinek és kötelezettségeinek értékelése: ha a leányvállalat később vezeti be az IFRS-eket, mint az anyavállalat akkor az eszközöket és kötelezettségeket a következők alapján értékelheti
 - a) az anyavállalat korábbi konszolidált pénzügyi kimutatásaiban feltüntetett könyv szerinti értéken
 - b) az IFRS-ek által előírt könyv szerinti értéken, amelyek a leányvállalat IFRS-ekre történő áttérésének napjára vonatkoznak.” (Kováts, 2006)

A két fő számviteli rendszer

Sikerült egy egységes nemzetközi számviteli rendszert kialakítani, amely leginkább az Európai Unió és Amerika térségeiben a közepes és nagyvállalatokra vonatkozóan készít szabályozásokat. Ezért mondhatjuk azt, hogy a számvitelnek két nemzetközi rendszere alakult ki.

Az első volt US GAAP rendszere, mely az Amerika Egyesült Államok tőzsdéjét szabályozza, de vannak olyan határon túli vállalkozások is, amelyek alkalmazzák az előírásait. Célja: a befektetők megóvása, és az adatok nyilvánosságát biztosító rendszer kialakulása. Elődje az Értékpapír és Tőzsdefelügyelet volt, mely az 1934-es években SEC-ként (Security of Exchange Committee) látta el ugyanezt a feladatot. Annyi különbséggel, hogy nem a könyvvezetés kérdéseit szabályozta, hanem a pénzügyi, kimutatások formáját, tartalmát és felépítését határozta meg. A SEC több szervezetet is létrehozott, hogy megalkossák a számviteli szabályokat. Ezek nem tudtak megfelelni a folyamatos változásoknak és állandó kihívásoknak, ezért 1973-ban létrejött a FASB (Financial Accounting Standing Board), mely egy ma is működő, egységes standardalkotó szervezet. A New York-i tőzsdére bevezetett cégek számára a kötelezők az US GAAP és FASB standardok alkalmazása, amely teljes körűen szabályozza a számviteli kérdéseket.

Az Európai Unió rendeleteken, irányelveken keresztül próbálta kialakítani az egységes számviteli rendszert. 1973-ban tíz ország megalapította a Nemzetközi Számviteli Standardok Bizottságát (IASB), azért, hogy általánosan elfogadott, betartandó számviteli standardokat (IAS-eket majd 2001-től IFRS-eket) hozzon létre, és fejlessze azokat. - Borbély (2012) szerint az IASB-nek kettős célja van: „Egyrészt, hogy standardjai segítségével jó minőségű, azonos tartalmú, mindenki számára azonosan értelmezhető beszámolókat készüljenek, másrészt, hogy azokban az országokban, ahol nincsenek számviteli tradíciók, a standardok segítségével próbálják pótolni ezt a hiányt”. - Ez azért volt fontos, mert ahhoz, hogy a tagállamok számára lehetőség legyen a tőke szabad áramoltatására, szükséges egy megbízható és reális számviteli információk áramlásának biztosítása az Unió egész területén.

Fontos megemlíteni, hogy az IFRS-nek két ága van „normál”, ilyenek az IFRS-ek és az IAS-ek és a kis és középvállalkozások rendszere (IFRS for SMe's)

Az Európai Unió Tanácsának 1608/2002. számú rendelete 2005-től kötelezővé teszi, az Európai Unió tőzsdén jegyzett társaságai számára, hogy konszolidált éves pénzügyi kimutatásait, nemzetközi pénzügyi jelentéskészítési standardok alapján készítsék el. A rendelet lehetővé teszi, hogy a tőzsdén nem jegyzett társaságok pénzügyi kimutatásait szintén az IAS/ IFRS standardok alapján készítsék el. Ezzel lehetőséget teremtett az IAS/IFRS alkalmazási körének bővítésére.

A nemzetközi számviteli standardok csak abban az esetben fogadhatók el, ha az európai közérdeket szolgálják és megfelelnek a gazdasági döntéshozás és a vezetés működése megítéléséhez szükséges pénzügyi információval szembeni követelményeknek, ami a közérthetőség, fontosság, megbízhatóság és összehasonlíthatóság. (Vajay, 2015)

Magyarország 2004-ben csatlakozott az Európai Unióhoz, azóta kötelező megfelelni az EGK 4. és 7. számú irányelvének.

Az irányelvek közösségi jogszabályok, amelyeket a tagállamok beépítenek a nemzeti szabályozásaikban:

- 4. sz. Társasági jogi irányelv (78/660/EGK): Célja, hogy a különbségek csökkentésével biztosítsa a tagállamok pénzügyi kimutatásainak összehasonlíthatóságát.
- 7. sz. Társasági jogi irányelv (83/349/EGK): Célja, hogy az ugyanazon csoporthoz tartozó vállalkozásokról nyilvánosságra hozott számviteli információk azonos számviteli alapelvek alapján készüljenek, ezzel segítve az összehasonlíthatóságot, és egy reális kép kialakítását. (Bartha et.al,2013)

Nagyon sok szó esett eddig az IFRS-ekről, de lényegében mi is ez?

Célja az egységesítés, hogy a standardokat alkalmazó országok pénzügyi kimutatás-készítési elveit, módszereit, eljárásait összehangolja, illetve közös nevezőre hozza az egyes országok által használt számviteli fogalmakat. Felelős szakmai szervezete az IFRS Alapítvány.

Szükséges megemlíteni, hogy mely lépésekből áll az IFRS-ek befogadása európai viszonylatban. Az EU rendelete szerint ez a folyamat egyenként történik.

- Az Európai Pénzügyi Beszámolási Tanácsadó Csoport (EFRAG) tagjai kétharmados többségi szavazattal benyújtja a bevezetési véleményt az Európai Bizottságnak
- Az EFRAG bevezetési javaslatát véleményezi a Standard Tanács Felülvizsgáló Csoport
- Az EU tagállamainak képviselői tesznek javaslatot a bevezetésre,
- Az Európai parlament és az Európai Tanács dönt az IFRS-ek bevezetéséről.

Ez a bevezetési folyamat hosszú, egyrészt a véleményezés, jóváhagyás miatt, illetve, mert az EU a bevezetés előtt, mindent lefordított az Unió hivatalos nyelveire. (Vajay, 2015)

A hatályos IFRS-eket az 1. táblázatban foglaljuk össze.

1.táblázat
Hatályos IFRS-ek

IFRS 1	A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok első alkalmazása
IFRS 2	Részvény alapú kifizetés
IFRS 3	Üzleti kombinációk
IFRS 4	Biztosítási szerződések
IFRS 5	Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszűnt tevékenységek
IFRS 6	Ásványkincsek feltárása, kitermelése és értékesítése
IFRS 7	Pénzügyi instrumentumok: Közzététele
IFRS 8	Működési szegmensek
IFRS 9	Pénzügyi instrumentumok
IFRS 10	Konzolidált pénzügyi kimutatások
IFRS 11	Közös megállapodások
IFRS 12	Egyéb gazdálkodó egységekben lévő részesedésekkel kapcsolatos közzétételek
IFRS 13	Valós értékelés

(Forrás: Bartha et.al.: 2013)

Összességében elmondhatjuk, hogy Magyarország Európai Unió tagként törekszik olyan előírások létrehozására, amely egyensúlyban van az uniós számviteli irányelvekkel és a nemzetközi számviteli szabályozással. Ennek köszönhetően elmondhatjuk, hogy a hazai szabályozás lassan eléri a nemzetközileg elvárt szintet. 2015 januárjában létrejött a számviteli; adózási; költségvetési, a képzési és fordítási; statisztikai és pénzügyi munkacsoport. A számviteli munkacsoport célja, hogy elérje, hogy a számviteli törvény lehetővé tegye az IFRS-ek szerinti egyedi beszámolók készítését.

Úgy gondolom, hogy hazánkban nem forrta még magát ki teljesen az IFRS rendszere, sok feladat vár még a szakemberekre, hogy be tudják vezetni az IFRS egyedi beszámolók szintjén történő kimutatásokat. Érdekességként érdemes megemlíteni, hogy magyar viszonylatban az 580.000 bejegyzett vállalkozásból csak 33.000 vállalkozás használja az IFRS-eket a beszámolójuk elkészítéséhez. Mivel még nagyon sok eltérés mutatkozik a Nemzetközi Számviteli Standardok és a hazai számviteli szabályozás között. Ezt a kulturális különbségek is okozzák. A különbségek között kiemelendő a halasztott adózás területe. Ezt a magyar szabályozás nem kezeli, pedig a beszámolóba való beépítéssel sokkal pontosabb információkat nyújthatunk és kaphatunk a jövőre vonatkozó döntésekkel kapcsolatban. Mivel a halasztott adóval egy folyamatot kezelünk, és az átmeneti eltérések és azok várható, jövőbeni eredményre gyakorolt hatásai rendezésre kerülnek.

Vizsgálat

Eltérések a Magyar-és a Nemzetközi Beszámoló Készítési Standardok számviteli elszámolásai között

Üzleti év

A magyar jogszabályok az üzleti év 12. hónap. Az IFRS az üzleti évet 52. héthez köti, amelynek fordulónapja az a nap, amely a legjobban reprezentálja az adott cég tevékenységét. Bankok esetében általában december 31-e a mérleg fordulónapja, ettől

való eltérés olyan termelőcégekre jellemző, melyeknek a szezonalitása más fordulónapot kíván meg.

Például az FHB (Földhitel-és Jelzálogbank) a december 31.-ei fordulónapot használják, mind a magyar, mind a nemzetközi kimutatásoknál.

Beszámoló egységei

Magyarországon törvényben határozzák meg a mérleg, eredménykimutatás, valamint cash-flow formátumokat. A beszámoló része a mérleg, eredménykimutatás, valamint a kiegészítő melléklet, melynek egyik kötelező része az éves beszámolót készítő vállalkozások esetében a cash-flow kimutatás. Az IFRS szerint a beszámoló része a mérleg (pénzügyi helyzet kimutatása), eredménykimutatás (nyereség és veszteség állapota), illetve cash-flow kimutatás valamint a kiegészítések (Notes). Tartalmi felépítésükre csak ajánlásokat tartalmaznak az IAS-ek. Továbbá míg a cash-flow a magyar beszámolóban a kiegészítő melléklet része, addig az IFRS külön nevesíti, mint fő kimutatást a mérleg és eredménykimutatás mellett. Az IFRS a 3 fő számszerű kimutatás mellé egy negyediket, a Saját Tőke változását összesítő kimutatást is kötelezően előírja.

Besorolások különbségei

Ezek a különbségek azok, amik nem okoznak változást az eredményben, csak a beszámolóban szereplő sorok közti átsorolásokat tartalmazzák. Ezek az eltérések eredményezhetik a mérlegfőösszeg és a saját tőke eltéréseit is.

A legjellemzőbb eltérések a magyar és az IFRS között:

- Visszavásárolt saját részvények
- Értékpapírok
- Külső tagokra, tulajdonosokra jutó részesedés
- Egyéb bevétel és ráfordítás
- Bevételek és ráfordítások
- Értékvesztés
- Általános kockázati céltartalék
-

Elszámolásbeli különbségek

Elszámolásbeli különbségeken azokat értjük, amelyek hatásaként megváltozik az éves eredmény és közvetlenül a saját tőke nagysága.

- Alapítás, átszervezés
- Vásárolt saját részvények
- Értékpapírok
- Leányvállalatok
- Derivatív ügyletek
- Hitelfolyósításokkal összefüggő jutalékok
- Általános kockázati céltartalék
- Halasztott adófizetési kötelezettség/követelés
-

Kiegészítő melléklet

A magyar jogszabályok számos információt írnak elő a kiegészítő melléklet kötelező tartalmára vonatkozóan. Azonban az IAS 30, 32, 39 és egyéb vonatkozó standardok sok olyan pótlólagos táblázatot, szöveges bemutatást írnak elő, melyet a magyar szabályok nem, vagy nem ilyen formában kérnek.

- Kockázatkezelési eljárások
- Valós érték
- Halasztott adó

- Kapcsolt vállalkozás
- Egy részvényre jutó éves eredmény
- Mérlegzárást követő eredmények

(4. számú Melléklet - IFRS és MSZSZ kimutatások közötti eltérések)

Az FHB Bank 3 évének kimutatása a Mérleg Szerinti Eredmény és a Saját Tőke számításának eltéréseiről az IFRS-ek szerint (2. és 3. táblázatok)

2.táblázat
Az FHB Bank Konszolidált mérleg szerinti eredménye a magyar (MSZSZ) és nemzetközi (IFRS) beszámolási szabályok szerint

millió Ft)

	2001.dec.31	2002.dec.31	2003.dec.31
Mérleg szerinti eredmény, MSZSZ szerint	564,4	348,7	1299,8
Goodwill ÉCS visszakönyvelése	1,4	1,4	
Alapítási költségek értékcsökkenésének visszakönyvelése	140,7	140,7	140,4
Általános tartalék	127,3	42,5	
Peres ügyekre képzett céltartalék	4,0		
Hitelbírálati díj elhatárolása	-	289,9	84,0
Halasztott adó	-	51,7	21,5
Eladási célú értékpapírok piaci értékre hozása	11,4	8,2	35,4
Mérleg Szerinti Eredmény, IFRS szerint	534,2	303,4	1342,3

Forrás: FHB beszámoló 4. melléklet - IFRS és MSZSZ kimutatások közötti eltérések

3.táblázat
Az FHB Bank konszolidált Saját tőkéjének magyar (MSZSZ) és nemzetközi (IFRS) beszámolási szabályok szerinti eltérései

(millió Ft)

	2001.dec.31	2002.dec.31	2003.dec.31
Saját tőke, magyar törvény szerint	5271	5662,3	6962,2
Tőkeemelés			2500
Goodwill leírás	6,8	6,8	
Goodwill ÉCS visszakönyvelése	5,4	6,8	
IAS 38 szerinti költségek	703,8	703,8	703,8
Alapítási költségek értékcsökkenésnek visszakönyvelése	422,7	563,4	703,8
Saját részvény	-	350	350
Hitelbírálati díj elhatárolása	-	289,9	374
Halasztott adó	-	51,7	73,2
Eladási célú értékpapírok piaci értékre hozása	5,7	2,5	32,9
Saját tőke, IFRS szerint	4982,8	4936,2	8778,5

Forrás: FHB beszámoló 4. melléklet - IFRS és MSZSZ kimutatások közötti eltérések

Összefoglalás

A 4.táblázat összefoglalja a pénzügyi kimutatások besorolási, értékelési és elszámolási eltéréseinek néhány példáját. Egyes témakörökben jelentős különbségek vannak. Úgy véljük, hogy az IFRS inkább a tranzakció tartalmára épül, a magyar szabályzás pedig jogi, formai követelményeket helyez előtérbe.

4.táblázat

Elérések a magyar és a nemzetközi szabályozás között

	Magyar számviteli szabályok (törvény)	IFRS
Árbevétel (elismerés)	egyszeres, rendes munkamenettől eltérő tranzakciókból származó javakat is elszámolhatunk	kizárólag rendes üzletmenetből származó jövedelem számolható el árbevételként
Lízingek (besorolása)	formai szempontok alapján	tartalmi szempontok alapján
Céltartalékok (vélelmezett kötelelem)	nem definiált	50%-nál nagyobb valószínűséggel bekövetkező kötelezettség
Ingtatlanok, gépek és berendezések (bekerüléskori aktivált költségek)	tartalmazzák az üzemeltetéshez szükséges tréning költségeket, az aktiválás előtti biztosítási költségeket	az MSZSZ-szel szemben minden olyan költség, amely ahhoz szükséges, hogy az eszköz a rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotba álljon rendelkezésre
Immateriális javak (aktiválható eszközök)	az alapítás – átszervezés és a kísérleti fejlesztés költségei aktiválhatók	az IFRS esetében ezek a költségek nem aktiválhatók (alapítás – átszervezés, kísérleti fejlesztés)
Hitelfelvételi költségek (aktiválása)	hitelfelvétel költségei aktiválhatók, ha az adott eszköz beszerzéséhez, előállításához kapcsolódnak	előállításához közvetlenül kapcsolódó hitelfelvételi költségek kerülnek aktiválásra
Állami támogatások (kimutatása ráfordításként)	egyéb bevételként kell elszámolni	egyéb bevétel vagy ráfordítás csökkentésével kell elszámolni, abban az időszakban, amikor a költség felmerült
Nyereséget terhelő adók (halasztott adó elszámolása)	elszámolásra nem kerül sor az egyedi beszámolóknak	akkor kell elszámolni, ha a számviteli, illetve az adótörvény szerinti elszámolásában időbeli különbség áll fenn
Pénzügyi eszközök (besorolása)	bekerülési értéken kerülnek kimutatásra	valós értékelés vagy amortizált bekerülési értéken tartják nyilván
Pénzügyi kötelezettségek és Saját Tőke	minden nem eszközként kimutatott pénzügyi kötelezettséget a kötelezettségeknél mutatunk ki	kibocsátójánál pénz- vagy egyéb pénzügyi eszköz kiáramlása jön létre

(Forrás: Az IFRS és MSZSZ szerinti beszámolók főbb eltérései, 2016)

Irodalomjegyzék

1. Bartha Ágnes- Gellért Henriett – Madarisé Szirmai Andrea (2013): Nemzetközi számviteli ismeretek, Perfekt
2. Vajay, Julianna (2015): A számvitel nemzetközi harmonizációja az 1970-es évektől napjainkig, Gazdaság és társadalom,

KONSZOLIDÁLT ÉVES BESZÁMOLÓ KÉSZÍTÉSI KÖTELEZETTSÉG MEGÁLLAPÍTÁSA GYAKORLATI PÉLDÁKKAL

Dudás Evelin- Kindli Alexandra

SZIE-GTK, Pénzügy és számvitel Felsőoktatási Szakképzés, II. évfolyam

Dolgozatunk témája: konszolidált pénzügyi jelentésekből kimutatások készítése, három nagy bank jelentéséből. Azért esett erre a témára a választásunk, mivel úgy gondoljuk, hogy a dolgozat elkészítése során olyan tapasztalatokat tudunk szerezni, amit a későbbiekben is fel tudunk használni munkánk során. A vállalatoknál értékelni lehet a beszámoló adatainak segítségével a vállalkozás vagyoni, pénzügyi helyzetét és a gazdálkodásának jövedelmezőségét. Abban segít a gazdasági elemzés, hogy a vállalkozás döntéshozói jobb döntéseket hozzanak. A könyvvizetési és az év végi a beszámolási kötelezettségét a vállalatoknál a számviteli törvény szabályozza. A konszolidált beszámoló részei a következők: mérleg, eredménykimutatás, kiegészítő melléklet.

Szakirodalmi áttekintés

Azt a vállalkozót lehet anyavállalatnak tekinteni, amely egy másik vállalkozónál közvetlenül vagy leányvállalatán keresztül közvetetten meghatározó befolyást képes gyakorolni, a következő feltételek közül legalább eggyel rendelkezik. A tulajdonosok szavazatának, vagy más tulajdonosokkal kötött megállapodás alapján a szavazatok többségét egyedül birtokolja, vagy a társaság tulajdonosaként jogosult arra, hogy a vezető tisztségviselők vagy a felügyelő bizottság tagjai többségét megválassza, visszahívja, vagy a tulajdonosokkal kötött szerződés alapján döntő irányítást, ellenőrzést gyakorol. A meghatározó befolyás megítélésénél a leányvállalatok bármelyikét megillető jogokat az anyavállalatnál kell számításba venni (Kluwer, 2017). Az összevont éves beszámoló készítési kötelezettség megítélése során az anyavállalatnál kell figyelembe venni azokat a jogokat is, amelyeket ugyan közvetlenül nem az anyavállalat vagy a leányvállalat gyakorol, de azt harmadik személyek az anyavállalat vagy egy leányvállalata javára gyakorolják. Illetve figyelmen kívül kell hagyni azokat a jogosultságokat, amelyeket:

- szerződés alapján átruházott jogkörben mások helyett gyakorolnak;
- biztosítékként átvettek, és a jogokat harmadik személy utasításai szerint gyakorolják;
- -mint kezességvállalónak birtokba adtak és a jogokat a kezes érdekében gyakorolják. A szavazati arány megállapításához az anyavállalatot közvetlenül vagy közvetetten megillető és gyakorolható szavazati jogot kell viszonyítani az összes szavazati joghoz. A leányvállalati viszony létrejöttét az anyavállalat állapítja meg és egyidejűleg köteles ezt a minősítést a leányvállalattal közölni. (Kluwer, 2017)

Mentességek a konszolidált beszámoló készítési kötelezettség alól

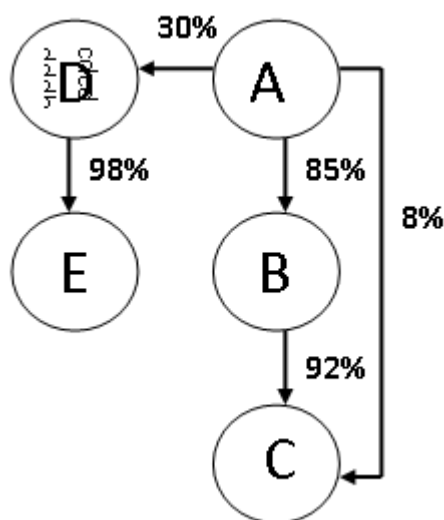
Annak az anyavállalatnak nem kötelező összevont konszolidált éves beszámolót és összevont konszolidált üzleti jelentést készítenie (mentesíthető anyavállalat), amely maga is leányvállalata egy vállalatnak (főlérendelt anyavállalat). A főlérendelt anyavállalat az Európai Gazdasági Térség valamely területén székhellyel rendelkezik, vagy a Tanács 1983. június 13-i 83/349/EGK irányelve, illetve az Európai Parlament és a Tanács 2002. július 19-i 1606/2002/EK rendelete szerint készíti el és hozza nyilvánosságra.

A beszámoló készítésbe a leányvállalatot nem kötelező bevonni, ha az adott leányvállalat nem képes a szükséges adatokat, adatszolgáltatást kialakítani a konszolidálásba először történő bevonása évében (Kluwer, 2017). Továbbá, ha nem pótolta vis maior miatt hiányzó adatait, vagy ha a leányvállalatban lévő részesedést kizárólag tovább értékesítés céljából szerezték meg és a forgóeszközök között mutatják ki. Illetve késedelmesen tudja szolgáltatni az adatait, aránytalanul magas költségek mellett.

Az előbb leírtak alkalmazása esetén a mentesíthető anyavállalat éves beszámolója kiegészítő mellékletének a következőket is kell tartalmaznia: a beszámolót készítő fölérendelt anyavállalat nevét és székhelyét; valamint utalást arra vonatkozóan, ha a beszámoló készítési kötelezettség alól az a fent említettek szerint mentesítettek. Arra az anyavállalatra, konszolidálásba bevont leányvállalatra, amelynek értékpapírai tőzsdei kereskedelme engedélyezett, vagy az engedélyezést már kérelmezték, nem alkalmazható a mentesítés. Nem vonatkozik a mentesség arra az anyavállalatra sem, amely hitelintézeti, biztosítói, vagy pénzügyi vállalkozás. Külföldi székhelyű anyavállalat esetén, hiteles fordítású összevont konszolidált éves beszámolóját és összevont konszolidált üzleti jelentését, az ezekről készült könyvvizsgálói jelentést kell közzétenni. A mentesített anyavállalat köteles gondoskodni a közzétételről, a fölérendelt külföldi anyavállalat összevont konszolidált éves beszámolójának elfogadásától számított 60 napon belül.

Példa: Vállalatcsoporton belül, több anya-leányvállalati kapcsolat áll fenn, egyes anyavállalatok ilyenkor mentesülhetnek a konszolidált beszámoló készítése alól (1.ábra).

1.ábra: Konszolidált beszámoló készítési kötelezettség megállapítása

Forrás: Saját szerkesztés

Példánkban az „A” anyavállalat a fölérendelt anyavállalat, „B” a mentesíthető anyavállalat.

A→B: anya-leányvállalati kapcsolat, meghatározó befolyás, teljeskörű bevonás

A→C: anya-leányvállalati kapcsolat, meghatározó befolyás, 100% teljeskörű bevonás

A→D: társult vállalati kapcsolat, mértékadó befolyás, részesedés értékelés módszere

A→E: társult vállalati kapcsolat, mértékadó befolyás, részesedés értékelés módszere

B→C: anya-leányvállalati kapcsolat, meghatározó befolyás, teljeskörű bevonás

D→E: anya-leányvállalati kapcsolat, meghatározó befolyás, teljeskörű bevonás

„A” mentesítheti „B”-t, míg „D”-t nem mentesítheti a konszolidált beszámoló készítés alól.

Fontos, hogy a fentebb említett kritériumokkal a mentesíthető anyavállalat rendelkezzen, illetve megfeleljen azoknak.

Nem szükséges a tárgy évről beszámolót készítenie, annak az anyavállalatnak, amelyiknek a tárgy évét megelőző két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő három mutatóérték közül bármelyik kettő nem haladja meg az alábbi határértékeket:

- a mérlegfőösszeg a 6000 millió forintot,
- az éves nettó árbevétel a 12 000 millió forintot,
- az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma a 250 főt.

Az anyavállalat és leányvállalatainak, valamint közös vezetésű vállalkozásainak kell a konszolidálás előtt összesített adatait figyelembe venni a mutatóértékek meghatározásánál. A közös vezetésű vállalkozás adatait a tőkerészesedés mértékében kell figyelembe venni. Amennyiben a fentebb említett vállalkozások közül valamely nem rendelkezik a tárgyévet megelőző üzleti adataival, akkor a mutatóérték meghatározásánál a tárgyévi várható éves időtartamra átszámított adatokat kell figyelembe venni. Amikor a beszámoló készítésekor az anyavállalat által a konszolidálásba bevont leányvállalatok, közös vezetésű vállalkozások összetételében az üzleti év folyamán lényeges változás következett be, olyan adatokat kell felvenni, amelyek lehetővé teszik az egymás után következő üzleti évek összevont konszolidált éves beszámolóinak összehasonlítását. Minden leányvállalat attól függetlenül, hogy bevonják-e a konszolidálásba - köteles az anyavállalathoz a beszámolóját, a saját jogon készített, összevont beszámolóját, valamint a közbülső beszámolót, továbbá, ha ezen beszámolók könyvvizsgálata megtörtént, a könyvvizsgálói jelentéseket átadni. Az anyavállalat a leányvállalatoktól felvilágosítást, indoklást kérhet a konszolidált éves beszámoló elkészítéséhez. Az anyavállalat a leányvállalatot nem kötelező bevonni az összevont konszolidált éves beszámoló készítésbe, ha jogai gyakorlásában tartósan akadályozzák lényeges és tartós jogi korlátozások, egyéb körülmények. Illetve, ha előtársaságként működött az összevont konszolidált éves beszámoló mérlegfordulónapján.

Az összevont konszolidált éves beszámoló formája, tartalma

A konszolidált beszámoló a konszolidált mérlegből, a konszolidált eredménykimutatásból, és a konszolidált kiegészítő mellékletből áll. A konszolidált éves beszámoló mérlege és eredménykimutatása az éves beszámoló mérlegétől és eredménykimutatásától, az alábbiakkal tér el, egészül ki:

Konszolidált mérleg:

- A/III. /11. Tőkekonszolidációs különbözet, amely származhat leányvállalatokból és társult vállalkozásokból;
- B/II. /9. Konszolidációból adódó társasági adó követelés;
- Fel kell venni a VII. Korrigált adózott eredmény sort, a VII. Adózott eredmény sor helyett;
- D. Saját tőke sor egészül az alábbiakkal: VIII. Leányvállalati saját tőke változás (\pm), IX. Konszolidáció miatti változások (\pm), amely származhat adósságkonszolidálás különbözetéből és közbülső eredmény különbözetéből, X. Külső tagok részesedése;
- F/I. /5. Tőkekonszolidációs különbözet leányvállalatokból;

- F/III. /12. Konszolidációból adódó társasági adó tartozás;

Konszolidált eredménykimutatás:

- III. Egyéb bevételek/ A. Adósságkonszolidálás miatt keletkező konszolidációs különbözet (növeli az eredményt);
- VII. Egyéb ráfordítások/ A. Adósságkonszolidálás miatt keletkező konszolidációs különbözet (eredményt csökkent);
- 13. Kapott (járó) osztalék és részesedés helyett a 13/a. Kapott osztalékok társult vállalkozástól, illetve a 13/b. Kapott osztalékok egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozástól-t kell felvenni;
- X. Adófizetési kötelezettség/ A. Konszolidálásból adódó (számított) társasági adókülönbözettel egészül ki;
- Adózott eredmény után leányvállalatok adózott eredményéből külső tagok részesedése, valamint korrigált adózott eredményt kell még felvenni.

Fontos, hogy a beszámoló világos és áttekinthető, számviteli alapelveknek megfelelő, valós és megbízható legyen. Minden olyan egyéb adat, mely a beszámolóban nem szerepel, viszont fontos lehet a konszolidáláshoz, a konszolidált kiegészítő mellékletnek kell tartalmaznia. A vállalkozások vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetét úgy kell bemutatni a konszolidált beszámolóban, mintha egyetlen vállalkozásként működnének. Ezért a konszolidált beszámolóban az anyavállalat és a hozzátartozó leányvállalatok, közös vezetésű vállalkozások, egymás közötti kapcsolataiból adódó halmozódásokat ki kell szűrni. Az anyavállalatot a halmozódások kiszűrése miatt választási lehetőség illeti meg. A konszolidálásba bevont vállalkozásokon belüli közbenső eredmények elhagyása, kiszűrése, valamint ráfordítások és bevételek konszolidálása. Minden olyan vállalat mérlegét és eredmény kimutatását össze kell foglalni, mely részt vesz a konszolidálásban. (Kluwer, 2017)

A konszolidálásba eszközök és források, a bevételek és a ráfordítások a leányvállalatoknál teljes egészükben, míg a közös vezetésű vállalkozások tőkerészesedés arányában kell bevonni a konszolidált beszámolóba. Tekintett nélkül arra, hogy a konszolidálásba bevont vállalkozások beszámolójukban figyelembe vették-e azokat vagy sem. Az anyavállalatnak van mérlegbeállítási, döntési, választási lehetősége a konszolidált beszámoló készítésekor, amelyeket akkor is alkalmazhat, ha a konszolidálásba bevont vállalatok nem alkalmazták azokat, vagy beszámolójukban már alkalmazták.

Az alábbi feladatokat kell elvégezni konszolidált beszámoló készítése során:

- eltérő értékelési módszerekből adódó korrekciókat;
- a mérleg és eredménykimutatást, mely eltérő pénznemben készült a konszolidált beszámoló pénznemétől, azt átkell számítani rá;
- a tőkeösszevonást;
- az adósságkonszolidálást;
- a közbenső eredmények elhagyását;
- a bevételek és a ráfordítások konszolidálását;
- a társult vállalkozások tőkekonszolidálását;
- végül meg kell határozni a konszolidálás miatti adókülönbözet.

Az előírtaktól eltérő értékelési módszereket, az anyavállalat módszerei szerint kell értékelni, és ez az új kiinduló érték kerül a konszolidált beszámolóba. El lehet tekinteni, ha például az újraértékelésnek az eredménye a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzet szempontjából nem jelentős. Az előírástól való eltéréseket a konszolidált kiegészítő

mellékletben meg kell indokolni és be kell mutatni. Illetve ez esetben az anyavállalatnál alkalmazható értékelésre való áttérés miatti eltéréseket az adott vállalkozás előkészítő-eredménykimutatásában is szerepeltetni kell.

A beszámoló átszámítása történhet bekerülési vagy fordulónapi MNB árfolyamon, ezt a számviteli politikában kell rögzíteni. Bekerülési árfolyamnál az MNB árfolyamánál kisebbnek kell lennie a bekerülési árfolyamnak. Időpontja lehet a részesedés megszerzése, illetve a meghatározó befolyás megszerzésének időpontja. Mérlegnél az alábbi soroknál alkalmazható a bekerülési árfolyam:

- Befektetett eszközök;
- D. Saját tőke, kivéve a VII. Adózott eredményt, minden más sornál fordulónapi árfolyam alkalmazható. Lehetséges, hogy az eszközök és források egyenlősége nem áll fenn, mivel kettő árfolyamot használunk. Ha nem egyforma, akkor az eszközök értékére korrigáljuk a forrás oldalt, még pedig úgy hogy csökkentjük az Adózott eredményt, ebben az esetben az eredménykimutatásban ez az Egyéb ráfordításnál kell korrigálni, ha Adózott eredményt növeljük, akkor pedig az Egyéb bevételnél kell korrigálni. (Kluwer, 2017)

Nyilvánosságra hozni a beszámolót a fordulónapot követő 6. hónap utolsó napjáig kell.

Gyakorlati összehasonlítás különböző vállalatoknál

Dolgozatunknál három cég konszolidált pénzügyi beszámolóját vettük alapul. Vizsgált vállalatunk K&H, Erste Bank Hungary Kft., CIB BANK ZRT. Azért esett ezekre a választásunk, mert más cégeknél még nem történt meg a 2016-os üzleti évének beszámolója.

Erste Bank Hungary Zrt.

A beszámoló alapja

Az összes leányvállalata konszolidálásra került. Abban az esetben kerülhetnek be, amikor az Erste Bank ellenőrzése alá kerültek. Az átfogó konszolidált eredménykimutatásban kimutatható az év közben felvásárolt vagy értékesített leányvállalatok eredménye, amely a vásárlástól az eladásig szerepel. Beszámolóik ugyan arra az évre készülnek, mint az anyavállalaté, változatlan számviteli szabályoknak megfelelően. Kiszűrésre kerül az Erste Bank Hungary-n belül minden egyenleg, tranzakció, bevétel és ráfordítás, nem realizált nyereség, veszteség, illetve osztalék. A teljes átfogó eredmény és mérlegfőösszeg azon részét jelenti a kisebbségi részesedés, ami nem az anyavállalatot illeti meg. (Erste, 2016)

Devizák átszámítása

A beszámoló magyar forintban készül (HUF), amely az Erste Bank Hungary Zrt. funkcionális pénzneme. A funkcionális pénznem azon üzleti környezetnek az elsődleges valutája, amelyben működik a szervezet. Magyar Nemzeti Bank devizaárfolyamok kerülnek alkalmazásra devizanemek közötti átszámításnál. A tranzakció dátumán érvényes deviza-átváltási árfolyamon történik a devizás tranzakciók nyilvántartása. (Erste, 2016). Táblázati formában ismertetjük az alkalmazott devizaárfolyamokat. (1. táblázat)

1. táblázat: Árfolyamok

Devizanemek átszámításánál alkalmazott devizaárfolyamok	
Pénzügyi eszközök és kötelezettségek	Mérlegforduló napi
Bekerülési költségen értékelt nem-pénzügyi devizás tételek	Kezdeti tranzakciók dátuma szerinti

Forrás: Saját szerkesztés az Erste Bank kiegészítő melléklete alapján

2.táblázat Erste Bank Hungary részesedései

Tulajdonos	Részvény dar- abszám	Részesedés
Erste Group Bank AG	102 200 000 000	70%
Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt.	21 900 000 000	15%
Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank	21 900 000 000	15%
Összesen	146 000 000 000	100%

Forrás: Erste, 2017

3.táblázat

43) 2016. december 31-én az Erste Bank Hungary Zrt. kizárólagos vagy részleges tulajdonában lévő társaságok adatai

Cég neve	Az Erste Bank Hungary közvetlen vagy közvetett részesedése (%) 2015.12.31	Az Erste Bank Hungary közvetlen vagy közvetett részesedése (%) 2016.12.31
Leányvállalatok:		
Erste Befektetési Zrt.	100%	100%
Erste Leasing Bérlet Szolgáltató Kft.	100%	0%
Erste Lakáslízing Zrt.	100%	100%
Erste Ingatlan Kft.	100%	100%
Sió Ingatlan Invest Kft.	100%	100%
Erste Lakástakarék Zrt.	100%	100%
Erste IN-FORG Kft.	100%	100%
Collat-reál Kft.	100%	100%
Erste Jetzálogbank Zrt.	100%	100%
Egyéb befektetések:		
Erste Vienna Insurance Group Zrt.	5%	5%
Budapest Stock Exchange Ltd.	0%	2,3%
Garantiqa Hitelgarancia Zrt.	2,1%	2,1%
Kisvállalkozás-fejlesztési Pénzügyi Zrt.	1,1%	1,1%
MasterCard Incorporated (USD)	0,01%	0,01%
VISA Europe Limited (EUR)	0,0067%	0%
VISA Incorporated (USD)	0,0015%	0,002%

A Bank 2015-ben, elhatározta, hogy az elmúlt években felhalmozódott negatív eredménytartalékot rendezni a pozitív tőketartalékkal szemben. Melyek azok az események, amelyek növelik vagy csökkentik a saját tőke elemeit, azokat a magyar számviteli törvény meghatároz. (Erste, 2017)

A tőketartalékból került átvezetésre az eredménytartalékba 199 834 millió forint. A jegyzett tőke összege 102 milliárd forint volt 2015. december 31-én. Erste Group AG úgy döntött, hogy a társaság alaptőkéjét zártkörben, új részvények kibocsátásával történő alaptőke emelés keretében 44 000 000 eFt-tal, 146 000 millió Ft-ra emelte fel. 33 998,8 millió forint a kibocsátási érték és a névérték különbözete, amely a tőketartalék növekedéseként került kimutatásra (2.táblázat), (Erste, 2017)

A fenti táblázatnál lehet megfigyelni, hogy az Erste Bank Hungary Zrt. tulajdonában, milyen társaságok vannak illetve ez hogyan változott 2015-ről 2016-ra. Megfigyelhető, hogy nagyon sok helyen 100%-os a befolyása az Erste Banknak. Erste Leasing Bérlet

Szolgáltató Kft. és a Visa Europe Limited 2016-ra elvesztette részesedését. A Budapest Stock Exchange Ltd-ben 2016-ra megszerezte részesedését (3.táblázat).

K&H BANK ZRT. - A Kereskedelmi és Hitelbank Zártkörűen Működő

Részvénytársaság

A beszámoló készítésének alapja

K&H a Magyarországon hatályos kereskedelmi banki és pénzügyi jogszabályoknak megfelelően vezeti számviteli nyilvántartásait és főkönyvét állítja össze. Magyar forintban (Ft) vezeti.

A konszolidáció alapjai

A konszolidált pénzügyi beszámoló tartalmazza a Bank, és minden vállalkozás pénzügyi beszámolóját, amelyek felett a Bank a 2016. december 31-i állapot szerint kontrollt gyakorolt. A „Csoportot” alkotják a Bank és az irányítása alá tartozó vállalkozások. Ellenőrzése abban az esetben valósul meg, amikor a következő feltételek egyszerre teljesülnek: a vállalkozás felett a Banknak befolyása van, a vállalkozással való kapcsolatából a Banknak valamilyen változó jövedelme származik, a vállalkozás feletti befolyását fel tudja használni, hogy az hatással legyen változó jövedelemre. Társult az a vállalkozás, ahol a Bank közvetlenül vagy közvetve rendelkezik a szavazati jogok 20%-ot meghaladó hányadával, továbbá a társaságban a „Csoport” jelentős, de többségi irányítást nem biztosító befolyással bír. Az Equity módszerrel történik a társult vállalkozások konszolidációja, ami azt jelenti, hogy az eredményüknek a „Csoport”-ra jutó arányos része szerepel a konszolidált eredménykimutatásban. (K&H, 2016)

Devizaátváltás

4.táblázat Devizaátváltás

Devizaátváltás	
Eszközös és források (Ft-ra)	MNB mérlegfordulónapi deviza-középfolyam
Bevétek és kiadások	Ügylet napján

Forrás: K&H kiegészítő melléklete alapján saját szerkeszté)

A fenti (4.) táblázatban fejezzük ki, milyen devizaárfolyamokat alkalmaznak.

5.táblázat A bank részvényesei

A Bank részvényesei:

	2016 Tulajdoni hányad %	2015 Tulajdoni hányad %
KBC Bank N. V.	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>
	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>

Forrás:K&H,2016

6.táblázat
K&H konszolidált leányvállalatai

Teljeskörűen konszolidált leányvállalatok	Főtevékenység	Tulajdoni hányad 2016	Tulajdoni hányad 2015
		%	%
K&H Jelzálogbank Zrt.	Hitelintézet	100	-
K&H Autópark Kft.	Operatív lízing	100	100
K&H Eszköz lízing Kft.	Operatív lízing	100	100
K&H Alkusz Kft. „v.a.”	Biztosítási alkusz	-	100
K&H Lízing Zrt. „v.a.”	Pénzügyi lízing	-	100
K&H Ingatlanlízing Zrt.	Pénzügyi lízing	100	100
K&H Befektetési Alapkezelő Zrt.	Alapkezelő	100	100
K&H Csoportszolgáltató Kft.	Csoportszolgáltató központ	100	100
K&H Equites Zrt.	Befektetési szolgáltatás	100	100
K&H Faktor Zrt.	Egyéb pénzügyi szolgáltatás	100	100
Kontrol alatt álló, de nem konszolidált befektetések			
K&H csőestádmás zártkörű alap	Befektetési alap	91	91
Equity módszerrel társult vállalkozások			
HAGE Zrt.	Hűsfieldolgozás	25	25

Forrás: (K&H, 2016)

A K&H-nál mindenütt megfigyelni a 100%-os tulajdoni hányad 2015 és 2016-ban. Látható a táblázatból, hogy kontrol alatt tartja, de konszolidálásba nem vonják be a vállalatot. Equity módszerrel társult vállalkozásokat is meg lehet figyelni. Korábban kifejtettük mi is ez a módszer. (5,6. táblázatok)

CIB NAK Zrt - Intesa Sanpaolo Csoport leányvállalata

A magyar forint a beszámoló pénzneme. 2016. december 31-én a Magyar Nemzeti Bank által meghatározott EUR/HUF deviza-középfolyam 1 EUR = 311,02 HUF, 2015-ben 1 EUR = 313,12 HUF, a svájci frank deviza-középfolyam 1 CHF = 289,41 HUF, amíg 2015-ben 1 CHF = 289,38 HUF volt. Az Olaszországban bejegyzett bank a törzsrésztvények 100%-ig birtokolja 2016. december 31-én, abból az okból kifolyólag, hogy 2016. november 1-jén Intesa Sanpaolo S.P.A megszerezte a Intesa Sanpaolo Holding International S.A.-tól a CIB Bank Zrt.-ben lévő tulajdonát (CIB, 2016).

7.táblázat
CIB BANK Zrt., mint leányvállalat

Leányvállalat	CIB Csoport részesedés	A bejegyzés országa	Tevékenységi kör
CIB Lízing Zrt.	100%	Magyarország	Pénzügyi lízing
CIB Rent Zrt.	100%	Magyarország	Lízing
CIB Ingatlanlízing Zrt.	100%	Magyarország	Ingatlanlízing
CIB Biztosítási Alkusz Kft.	100%	Magyarország	Biztosítási ügynöki tevékenység
CIB Faktor Zrt.	100%	Magyarország	Faktoring tevékenység
Recovery Zrt.	100%	Magyarország	Pénzügyi tanácsadás
CIB Autó Kft v.a.	100%	Magyarország	Gépjármű-kereskedelem
Brivon Magyarország Kft. v.a.	100%	Magyarország	Ingatlanok fejlesztése és üzemeltetése
CIB Property Management Kft.	100%	Magyarország	Ingatlanal kapcsolatos szolgáltatások

Forrás: CIB,2016

A „Csoport” adott év december 31-i mérlegfordulónappal elkészített éves beszámolóját konszolidált éves beszámoló foglalja magába. A leányvállalatok éves beszámolójának üzleti éve megegyezik az anyavállalatéval, ahol állandó számviteli politikai elveket követ. Kiszűrésre került a konszolidáció során minden „Csoport”- on belüli egyenleg, tranzakció

és nem realizált közbenső nyereség. A fenti táblázatban látható milyen részesedései vannak. (7.táblázat)

Deviza tranzakciók

Az ügylet napján érvényes spot átváltási árfolyamon kerülnek rögzítésre a deviza tranzakciók. A 8. táblázatban foglaltuk össze a devizaátváltási árfolyamokat.

8.táblázat **Devizaátváltási árfolyamok**

Devizaátváltási árfolyamok	
(bekerülési értéken) Nem monetáris eszközök és kötelezettségek	tranzakciók napján érvényest
(valós értéken) nem monetáris eszközök és kötelezettségek	értékmeghatározás napján érvényest

Forrás: Saját szerkesztés a CIB BANK ZRT és leányvállalatai konszolidált beszámoló melléklete alapján

A 9. táblázatban érdekességként összegyűjtöttük hogyan változott a vizsgált bankoknál a saját tőke 2015-ről 2016-ra. Különbségeket is megfigyelhetünk, ahol 2016-ra az értékek stabilan növekedtek. A legnagyobb növekedést Az Erste Banknál figyelhetünk meg.

9.táblázat **A vizsgált bankok saját tőke eloszlása**

Vizsgált Bankok	Saját tőke (MFT)		
	2015	2016	Differencia
Erste Bank Hungary Zrt.	160 268	281 015	120 747
CIB Bank Zrt.	147 840	213 122	65 282
K&H	178 908	261 047	82 139

Forrás: Saját szerkesztés a kiegészítő mellékletek alapján

Összefoglalás

Napjainkban a vállalkozások helyzete elég nehéz. Minden változó körülményre oda kell figyelniük például a törvényi szabályozásra is. Beadandónkban a konszolidált éves beszámoló összeállításának bemutatását szerettük volna ismertetni gyakorlati példákkal.

Egy általános elméleti háttérrel kezdtünk, megismerkedhettünk azzal, hogyan lehet összeállítani a konszolidált éves beszámolót. Mint minden készítési kötelezettség alól itt is felfedezhettünk mentességeket. Véleményünk szerint nagyon sok kibúvó lehet a készítés alól. A jobb megértés érdekében egy saját gyakorlati példán illusztráltuk mikor nem kell elkészíteni a beszámolót. Továbbá kifejtettük, hogy miben térnek el mérleg és eredmény tételek az éves beszámolótól. A nagyvilágból hoztunk három nagy bankot, amelyeknek kötelező elkészítenie a konszolidált éves beszámolót. Beadandónk alapja a mindháromnál a kiegészítő mellékletük. Olvasható a devizaátváltásuk, pénznemük, milyen vállalati csoportok tartoznak össze. Vizsgálataink továbbá kiterjedtek a vállalatok részesedéseire is. Érdekességként a saját tőke állományokat is összegyűjtöttük.

A három banknál látható, hogy minden tényező adott, hogy tovább növeljék saját tőke részüket. Ha minden feltételnek megfelelnek, akkor mindhárom tovább írhatja saját személyes történetét.

Irodalomjegyzék

1. CIB:Kiegészítő melléklet (2016). Budapest : CIB BANK, p14.
2. Erste:Kiegészítő melléklet a konszolidált éves beszámolóhoz (2016), Budapest, Erste Bank Hungary Zrt, p9.
3. Erste Bank: Kiegészítő melléklet a konszolidált éves beszámolóhoz (2017), Budapest, Erste Bank Hungary Zrt., p 47, 101

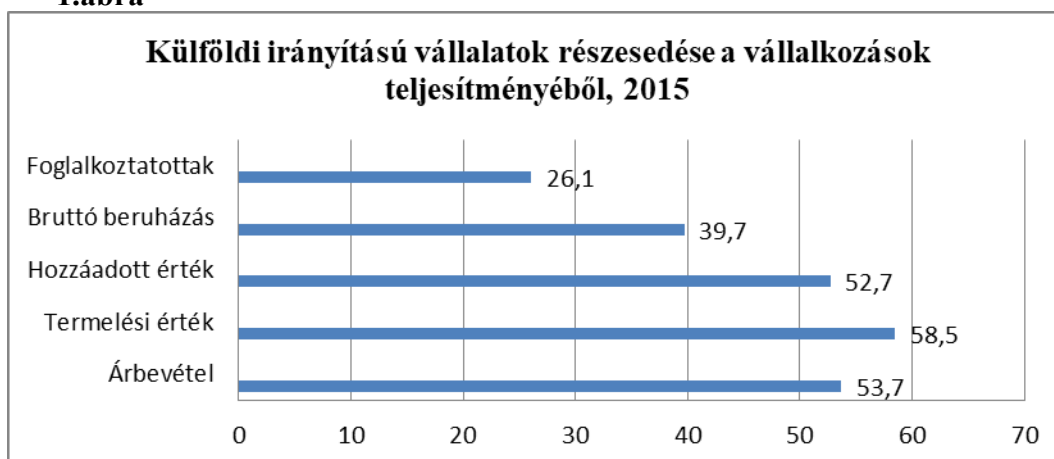
4. K&H:Konzolidált éves beszámoló (2016), Budapest : K&H ,p100.
5. Konzolidált éves beszámoló mérleg (2016), Budapest : K&H Bank Zrt., p6.
6. Wolters-Kluwer, Hatályos jogszabályok Gyűjteménye. Konzolidált éves beszámoló készítési kötelezettség. [Online] 2017. 11 07. [Hivatkozva: 2017. 11 07.] https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0000100.TV.
7. Hatályos jogszabályok Gyűjteménye. Az összevont éves beszámoló formája, tartalma. [Online]. 11 07. [Hivatkozva: 2017. 11 07.] https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0000100.TV..

TELJES KÖRŰ KONSZOLIDÁCIÓ ELŐKÉSZÍTÉSE ESETEK ALAPJÁN

Sz nopka Ivett – Bordás Adrienn Andrea
SZIE-GTK Pénzügy és Számvitel Alapképzési Szak, III.évfolyam

Magyarországon a hazai vállalkozások munkavállalóinak több mint negyedét külföldi irányítású leányvállalatok foglalkoztatják - derült ki a statisztikai hivatal 2015. évre vonatkozó felmérései alapján (1. ábra). Az összes magyarországi vállalkozás árbevételének, termelési értéknek, illetve a hozzáadott értéknek több mint 50 %-át realizálták a külföldi irányítású vállalkozások. Ezen kívül a bruttó tárgyi eszköz beruházásainak 40 százalékát valósították meg. 2014-ben a vállalatok irányítását vizsgálva Magyarországon 514 537 vállalkozás működött, ebből viszont csak 18 273 volt külföldi kézben. Ami mindössze 3,6 százalékot jelent az egész mennyiségre vetítve. (Kamaraonline, 2016.)

1.ábra

Forrás: KSH

Ezekből az adatokból következtetve számos vállalatnak kell készíteni konszolidált beszámolót, mellyel egy egységesebb mérleg és eredménykimutatás jön létre az üzleti év végén. Az átértékelések módszerét illetve annak szabályait a vállalatcsoport számviteli politikájában határozzák meg. Beszámoló készítés munkafolyamatának 2. lépése a Teljes körű konszolidáció előkészítése, melynek célja a konszolidálásba bevont vállalatok beszámolóinak alkalmassá tétele az anyavállalat beszámolójával való összevonásra.

Konszolidált éves beszámolót kötelező jelleggel, azoknak az anyavállalatoknak kell összeállítaniuk, amelyek közvetlen és közvetett részesedési viszonyaikhoz kapcsolódó szavazati jogaik vagy egyéb jogosultságaik alapján egy vagy több leányvállalkozással, közös vezetéssű vállalkozással rendelkeznek. (Baricz, 2016)

A teljeskörű konszolidáció előkészítése

Az egységes konszolidált beszámoló elkészítését megelőző részfeladatok elvégzése szükséges a hatékony és pontos eredmény eléréséhez, melyek a következők:

1. mérlegbeállítási gyakorlat egységesítése
2. egységes értékelés
3. eltérő pénznemek átváltása a konszolidációs pénznemre
4. mérleg és eredménykimutatások szerkezetének egységesítése

Ezen feladatok elvégzése után eredményül kapjuk a vállalatok teljeskörű konszolidációra alkalmassá tett egyedi éves beszámolóit.

A mérlegbeállítási gyakorlat egységesítése

A teljes körű konszolidáció előkészítésének első részfeladata a mérlegbeállítási gyakorlat egységesítése.

Alapszabálya, hogy a konszolidált beszámoló csak olyan eszköz és forrás tételeket tartalmazhat, amelyeket a Számviteli törvény szabályai megengednek és kötelezővé tesznek.

A külföldi vállalkozások beszámolóit a nemzeti számviteli szabályok szabályozzák. Ez által eltérhet a hazai (magyar) beszámolók szabályozásától. (Baricz, 2016)

Ha az anyavállalat és leányvállalat azonos országban van, akkor össze kell hangolni a különböző választható mérlegbeállítási gyakorlatokat. Korrigálni kell a mérleg és eredménykimutatás tételeiben való szerepeltetést, ilyen lehet például: értékhelyesbítés, alapítás-átszervezés, kutatás-fejlesztés, céltartalék képzés, nem realizált árfolyamveszteségek elhatárolása. Illetve egységesíteni kell a leányvállalat tevékenységéből adódó speciális kormányrendelet előírásait az anyavállalat tételeivel.

Amennyiben az anyavállalat és leányvállalat eltérő országban van, akkor be kell vonni azokat a tételeket, melyek az anyavállalat országában megjelennek, de a leányvállalat országában nincsenek. Törölni kell azokat a tételeket, melyek az anyavállalat országában nincsenek jelen, viszont a leányvállalat országában megtalálhatóak.

Az egységes mérleg beállítási gyakorlat területei:

- alapítás-átszervezés aktiválása vagy költségkénti elszámolása
- kísérleti fejlesztés aktivitása vagy költségkénti elszámolása
- értékhelyesbítés és értékelési tartalék szerepeltetése
- pénzügyi instrumentumok valós értéken történő értékelése
- céltartalék képzése a jövőbeni költségekre
- nem realizált deviza árfolyamveszteségek adózás előtti eredmény és céltartalék képzése.

Példa az értékhelyesbítésre

A leányvállalat egy épülettel kapcsolatos értékhelyesbítést tart nyilván 10 000 e Ft értéken, de az anyavállalat az értékhelyesbítés lehetőségével nem él. A konszolidációs számviteli politika alapján, akkor a tételt törölni kell a leányvállalat mérlegéből az alábbi módon:

T 417. Értékelési tartalék - K 127. Tárgyi eszköz értékhelyesbítése = 10 000 e Ft.

Az egységes értékelés

Teljes körű konszolidáció előkészítésének egyik részfeladata, melynek segítségével a vállalatcsoportokon belül a leányvállalatok mérlegében az eszköz és forrás értékek az anyavállalat által kialakított, a számviteli törvénynek megfelelő és meghatározott értékeken jelennek meg. Azonban ez nem egyszerű feladat és felvet egy-két problémát ennek a megvalósítása.

Külföldi vállalkozások esetében a nemzeti szabályaik alapján határozzák meg a források és eszközök értékét, melyeknek értékelési szabályai szélesebb lehetőséget nyújtanak a vállalatok és annak csoportjaik számára, mint a magyar számviteli szabályozás. Például megengedett a LIFO (Last-in First-Out) módszer meghatározott feltételek érvényesülése esetén. Ennek következménye, hogy különbséget keletkezik az egyedi mérleg értékei illetve a konszolidált mérleg értékei között, amit a továbbiak során meg kell szüntetni.

Belföldi vállalkozások (amelyek vállalatcsoportokba tartoznak) esetében az értékelési eljárások során abban az esetben keletkezhet különbözet, ha a Számviteli törvény választási lehetőséget nyújt. Például a vállalkozás eldöntheti, hogy a készletek értékelése esetében tényleges áron, átlagáron vagy FIFO módszerrel értékeli azt. Továbbá választási lehetőséget kínál a törvény arra az esetre is, ha az anyavállalat és a leányvállalat választása nem esik egybe, illetve a közös vezetésű vállalkozás által választott módszerrel sem.

Az eltérés megszüntetése - ami az eltérő értékelésből származó különbözet – attól függően változik, hogy az előző évben keletkezett különbözet és annak tárgyévi változása milyen értéken jelenik meg (a tárgyévi eltérés és az előző évi eltérés különbözete).

Mivel az **előző évi különbözet** az eredménytartalék részeként jelenik meg az előző évi adózott eredményen keresztül. A tárgyévi eltérés és az előző évi eltérés különbözete eredményhatással jár, mert befolyásolja a tárgyévi adózott eredmény értékét. (Baricz, 2016)

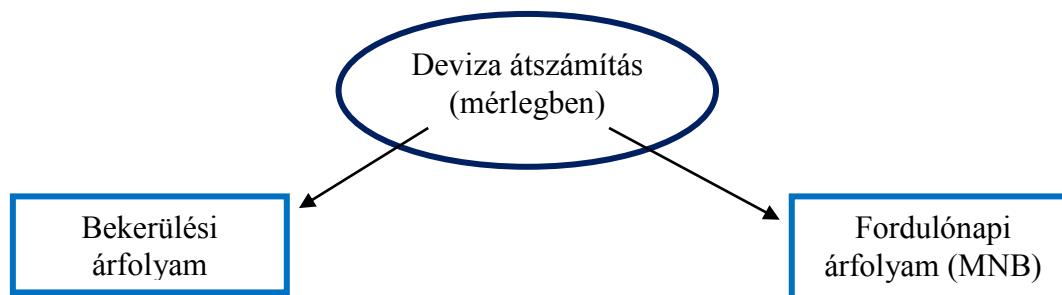
Eltérő pénznemek átváltása a konszolidációs pénznemre

A belföldi vállalkozásoknak az egyedi éves beszámolóikban az adatok ezer vagy millió forintban kell bemutatniuk. Abban az esetben kell millió forintban kifejezni az értékeket, ha a mérlegfőösszeg meghaladja a százmilliárd forintot. (Kivételeket a Számviteli törvény 20.§ (3-5) bekezdésében rögzítették.) Ennek megfelelően a belföldi anyavállalatnak, amennyiben egy vállalatcsoport anyavállalata is, akkor annak a konszolidált beszámolóját is forintban (ezer vagy millió forintra kerekítve) kell elkészítenie, illetve később bemutatnia azt. A vállalatcsoport pénzneme általában megegyezik az anyavállalat pénznemével.

A devizaátváltás okoz némi nehézséget a vállalkozások számára. Azok a külföldi és a Számviteli törvény 20.§ (3-5) bekezdésében megjelölt vállalkozások, amelyek részt vesznek egy vállalatcsoport szerves életében, a beszámolóikat idegen devizában is összeállíthatják. Azonban az idegen devizában készített mérlegek és eredménykimutatások nem vonhatóak össze a vállalatcsoport anyavállalatának forintban összeállított mérlegével és eredménykimutatásával. Ennek a problémának a megoldása a devizaátszámítás, amelynek során forintra számolja át a vállalat az idegen pénzeszközben szereplő értékeket. A mérleg (2.ábra) és eredménykimutatás értékeinek átváltása között különbséget kell tenni. Mindkét esetben eredmény keletkezhet az átszámítás hatására, de:

- a **mérleg átszámítása** során keletkezett eredmény megjelenik a mérlegben. Nyereség esetén **eszköz többletként**, veszteség esetén **eszköz hiányként** jelenik meg, ezért a mérleg forrás oldalán a **saját tőkében** meg kell jeleníteni az átszámítás során keletkezett eredményt. Ennek hatására marad meg az egyensúly a mérleg eszköz illetve forrás oldala között.

2.ábra: A devizaátszámítás során választható árfolyamok

Bekerülési árfolyam meghatározásának időpontja lehet a részesedés megszerzésének ideje, vagy a meghatározó befolyás megszerzésének ideje (több lépcsőben megszerzett részesedés esetében).

1.táblázat

A mérleg átszámítás a bekerülési árfolyam választása esetében

Eszközök		Források	
A. Befektetett eszközök		D. Saját tőke	
I. Immateriális javak	Bekerülési	I. Jegyzett tőke	Bekerülési
II. Tárgyi eszközök	Bekerülési	II. Jegyzett, de be nem fizetett tőke	Bekerülési
III. Befektetett pénzügyi eszközök	Bekerülési	III. Tőketartalék	Bekerülési
		IV. Eredménytartalék	Bekerülési
B. Források		V. Lekötött tartalék	Bekerülési
I. Késztermékek	Fordulónapi	VI. Értékelési tartalék	Bekerülési
II. Követelések	Fordulónapi	VII. Adózott eredmény	Fordulónapi
III. Értékpapírok	Fordulónapi		
IV. Pénzeszközök	Fordulónapi	E. Céltartalék	Fordulónapi
C. Aktív időbeli elhatárolások	Fordulónapi	F. Kötelezettség	
		I. Hátrasorolt kötelezettségek	Fordulónapi
		II. Hosszúlejáratú kötelezettségek	Fordulónapi
		III. Rövidlejáratú kötelezettségek	Fordulónapi
		A. Passzív időbeli elhatárolások	Fordulónapi

Forrás: saját szerkesztés

Átváltás után keletkező különbözetet hívjuk mérlegátszámítási különbözetnek, amit az eszköz forrás oldal különbözeteként számítunk ki. A mérleg két oldalának egyensúlyát úgy tudjuk korrigálni, hogy az átszámítási különbözetet az adózott eredmény értékénél korrigáljuk. (Eszköz oldal a nagyobb akkor hozzáadjuk a különbözet értékét, ha viszont a forrás oldal a nagyobb, akkor pedig kivonjuk azt). Ez egyben az eredménykimutatás egyéb bevétel vagy egyéb ráfordítás kategóriáját növeli meg.

- az **eredménykimutatás** átszámítása során keletkező eredmény nem kapcsolható a mérlegben való eszközökhöz és forrásokhoz. (Baricz,2016)
Bekerülési árfolyamok módszerével történő átszámítás esetében az alábbi esetek fordulhatnak elő az eredménykimutatásban(2.táblázat):
- értékcsökkenési leírás, befektetett pénzügyi eszközök értékvesztése, forgóeszközök értékvesztése egyéb veszteségek, anyagjellegű ráfordítások → **anyavállalat bekerülési árfolyamot** szükséges használni.
- mérleg szerinti eredmény konszolidált beszámoló esetén → **fordulónapi MNB**
- többi tétel az **anyavállalat választott deviza** árfolyamának éves összegével (havi súlyozott árfolyamok)

2.táblázat

Az eredménykimutatás átszámítása e bekerülési árfolyamok módszere esetében

Összköltség eljárású eredménykimutatás	
I. Értékesítés nettó árbevétele	anyav. vál.
II. Egyéb bevételek	anyav. vál.
III. Aktivált saját teljesítmények	anyav. vál.
IV. Anyagjellegű ráfordítások	anyav. vál.
V. Személy jellegű ráfordítások	anyav. vál.
VI. Értékcsökkenési leírás	bekerülési
VII. Egyéb ráfordítás	
○ ebből befektetett pü kapcsolatos	bekerülési
○ forgóeszközzel kapcsolatos	MNB
○ egyéb	anyav. vál.
A. Üzemi (üzleti) tevékenység	
VIII. Pénzügyi műveletek bevételei	anyav. vál.
IX. Pénzügyi műveletek ráfordításai	
○ ebből befektetett pü kapcsolatos	bekerülési
○ forgóeszközzel kapcsolatos	MNB

○ egyéb	anyav. vál.
B. Pénzügyi műveletek eredménye	
C. Adózás előtti eredmény	
X. Adófizetési kötelezettség	anyav. vál.
D. Adózott eredmény	MNB

Forrás:saját szerkesztés

Mérleg és eredménykimutatások szerkezetének egységesítése

Az „A” változatú konszolidált mérleg az alábbiakban jelölt eltéréseket tartalmazza a nem konszolidált mérleghez képest

ESZKÖZÖK	FORRÁSOK
A. Befektetett eszközök	D. Saját tőke
III. Befektetett pénzügyi eszközök	VII. Korrigált adózott eredmény
11. Tőkekonzolidációs különbözet	VIII. Leányvállalatok sajáttőke-változása
B. Forgó eszközök	IX. Konszolidáció miatti változások
II. Követelések	X. Külső tagok (más tulajdonosok) részesedése
9. Konszolidációból adódó (számított) társasági adó követelés	E. Céltartalékok
C. Aktív időbeli elhatárolások	F. Kötelezettségek
	I. Hátrasorolt kötelezettségek
	5. Tőkekonzolidációs különbözet leányvállalatokból
	III. Rövid lejáratú kötelezettségek
	12. Konszolidációból adódó (számított) társasági adó tartozás
	G. Passzív időbeli elhatárolás

Az összköltség eljárású konszolidált eredménykimutatás az alábbiakban látható:

III. / A. Adósságkonszolidálás miatt keletkező – eredményt növelő – konszolidációs különbözet

VII. / A. Adósságkonszolidálás miatt keletkező – eredményt csökkentő – konszolidációs különbözet

A. Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye

B. Pénzügyi műveletek eredménye

C. Adózás előtti eredmény

X. / A. Konszolidálásból adódó (számított) társasági adó különbözet

D. Adózott eredmény

Leányvállalatok adózott eredményből külső tagok (más tulajdonosok) részesedése

KORRIGÁLT ADÓZOTT EREDMÉNY

Példa

„A” vállalat „B” vállalatban a szavazatok, illetve részesedési arányának 70%-val rendelkezik. „A” részvénycsomagjainak értéke a „B” vállalatra vonatkozóan 6 000 000 eFt A beszámoló fordulónapja december 31.

1. „A” vállalat nem él az értékhelyesbítés lehetőségével, amennyiben a „B” vállalatnál van értékhelyesbítés, az az immateriális javakhoz kötődik.
2. „B” vállalat nem hoz létre céltartalékot. Az „A” vállalat számviteli politikájában létrehozta, amennyiben ezt a gazdasági események indokolják. „B” vállalat esetében 100 000 € céltartalék képzése nem történt meg.
3. A devizaátszámítást a bekerülési árfolyamok módszerével végzik el elsődlegesen. A fordulónapi MNB devizaárfolyam 310 Ft/€. A bekerülési árfolyam 312 Ft/€. Havi súlyozott árfolyamok 307 Ft/€.

Bekerülési árfolyamot csak akkor választhatjuk, ha kisebb, mint a fordulónapi árfolyam, ezért az MNB árfolyamát választjuk ebben az esetben.

4. Végezzük el az adatok összevonását!

201x. december 31.					
MÉRLEG					
Megnevezés	„A” vállalat E Ft	„B” vállalat e €	Korrekcio e €	Deviza- átszámítás e Ft	Összevont e Ft
ESZKÖZÖK	14 741 000	48 813	- 1 500	14 667 030	29 408 030
A. Befektetett eszközök	13 295 000	24 316	- 1 500	7 072 960	20 367 960
I. Immateriális javak	345 000	4 482	- 1 500	924 420	1 269 420
II. Tárgyi eszközök	4 300 000	17 667		5 476 770	9 776 770
III. Befektetett pü-i eszk.	8 650 000	2 167		671 770	9 321 770
B. Forgó eszközök	1 357 000	24 200		7 502 000	8 859 000
I. Készletek	129 000	14 000		4 340 000	4 469 000
II. Követelések	654 000	5 600		1 736 000	2 390 000
III. Értékpapírok	32 000	2 300		713 000	745 000
IV. Pénzeszközök	542 000	2 300		713 000	1 255 000
C. Aktív időbeli elhatárolások	89 000	297		92 070	181 070

FORRÁSOK	14 741 000	48 813		14 667 030	29 408 030
D. Saját tőke	6 763 000	25 713	- 1 600	7 475 030	14 238 030
I. Jegyzett tőke	5 000 000	20 000		6 200 000	11 200 000
II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke	0	0		0	0
III. Tőketartalék	473 000	1 000		310 000	783 000
IV. Eredménytartalék	670 000	2 233		692 230	1 362 230
V. Lekötött tartalék	0	0		0	0
VI. Értékelési tartalék	0	1 500	- 1 500	0	0
VII. Adózott eredmény.	620 000	980	- 100	272 800	892 800
E. Céltartalékok	0	0	+ 100	31 000	31 000
F. Kötelezettségek	7 888 000	22 800		7 068 000	14 956 000
I. Hátrasorolt köt.	0	0		0	0
II. Hosszúlejáratú köt.	234 000	7 800		2 418 000	2 652 000
III. Rövidlejáratú köt.	7 654 000	15 000		4 650 000	12 304 000
G. Passzív időbeli elhatárolások	90 000	300		93 000	183 000

ÖSSZKÖLTSÉGE LJÁRÁSÚ EREDMÉNYKIMUTATÁS					
	„A” vállalat e Ft	„B” vállalat e €	Korrekciók e €	Deviza- átszámítás e Ft	Összevont e Ft
I. Ért. nettó árbev.	29 407 000	263 410		81 657 100	111 064 100
II. Aktivált saját teljesítmények	- 224 000	2 410		747 100	523 100
III. Egyéb bevételek	3 567 000	24 210		7 505 100	11 072 100
IV. Anyagjellegű ráford.	18 906 000	98 340		30 485 400	49 391 400
V. Személyi jellegű ráf.	7 874 000	21 340		6 615 400	14 489 400
VI. Értékcsökkenési leírás	347 000	123 400		38 254 000	38 601 000
VII. Egyéb ráfordítások	4 980 000	45 670	+ 100	14 188 700	19 168 700
A. Üzemi (üzleti) tev. eredménye	643 000	1 280	- 100	365 800	1 008 800
VIII. Pénzügyi műveletek bevételei	3 781 000	5 790		1 794 900	5 575 900
XI. Pénzügyi műveletek ráfordításai	3 687 000	5 970		1 850 700	5 537 700
B. Pénzügyi műveletek eredménye	94 000	- 180		- 55 800	38 200
C. Adózás előtti erdmény	737 000	1 100	- 100	310 000	1 047 000
X. Adófizetési köt. (-)	117 000	120		37 200	154 200
D. Adózott eredmény	620 000	980	- 100	272 800	892 800

Összefoglalás

Konzolidált beszámoló készítésének első lépése az általános előkészítés, mely magába foglalja a kötelezettség megállapítása, számviteli politika kialakítása és kiterjesztése, konszolidált adatszolgáltatási rendszer, számviteli rendszer kialakítása, illetve a tájékoztatási rendszer kialakítása.

A második lépés a teljes körű konszolidáció előkészítése, mely a következő feladatokat tartalmazza: a mérlegbeállítási gyakorlat egységesítése, egységes értékelés, és a deviza átszámítás. Ezeket a lépéseket elvégezve kapjuk meg az egységes mérlegeket és eredménykimutatásokat a teljeskörű konszolidáció végrehajtásához

A harmadik lépés a teljes körű konszolidáció, mely a tőkekonzolidáció, adósságkonszolidáció, közbelső eredmény kiszűrése, valamint a bevételek és ráfordítások konszolidációja feladatokból áll.

A negyedik lépés az egyéb konszolidációs feladatok elvégzése, például konszolidációs társasági adó különbözet számítása, kiegészítő melléklet és üzleti jelentés elkészítése.

Irodalomjegyzék

1. Dr. Baricz, Rezső(2016): Konzolidált beszámoló alapjai, Saldo Kiadó
2. Kamaraonline. Kamaraonline. [Online] 2016.. 12. 18. [Hivatkozva: 2017.. 11. 03.] <http://kamaraonline.hu/cikk/kulfoldi-iranyitasu-cegek-a-magyar-gazdasagban-utos-adatok>.

KONSZOLIDÁLT BESZÁMOLÓ KIEGÉSZÍTŐ MELLÉKLETE

Boda Orsolya - Bolyós Flóra

SZIE-GTK Pénzügy és Számvitel Alapképzési Szak, III.évfolyam

A globalizáció hatására újfajta gazdasági kapcsolatok jönnek létre a vállalkozások között. Egymással tőkeérdekeltségi kapcsolatban álló vállalkozások általában egységes irányítás alatt állnak, ami kihat gazdasági döntéseikre is. Ezek a döntések hatással vannak a vállalatcsoportok vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetére, amelyet az egyedi éves beszámoló ismertet és ez által tájékoztatást nyújt a piaci szereplők számára is. Ennek érdekében kell elkészíteni egy összevont beszámolót, amelyben az egymással részesedési, érdekeltségi viszonyban (ami lehet: tulajdonosi vagy szerződéses érdekeltségi viszony) álló, gazdasági szoros kapcsolatban lévő vállalkozásokat egyetlen vállalkozásként kezeljük és így mutatjuk be a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét. Ezt nevezzük konszolidált éves beszámolónak (Fridrich et al, 2008)

Irodalmi áttekintés

A vállalatcsoport fókuszában az anyavállalat áll. Érdekeltségi viszonyából származó jogait közvetlenül vagy közvetve használhatja a vállalatok vezetésére. A leányvállalatok a csoportnak azok a vállalkozásai, amelyekben az anyavállalat irányítása, vezetése közvetlenül vagy közvetve döntő mértékben érvényesül. Fontos kiemelni azt is, hogy a csoport további tagjainál az anyavállalat közvetlen irányítása nem érvényesül (Fridrich et al, 2008).

A vállalat csoport tagjai:

- anyavállalat,
- leányvállalat,
- közös vezetésű vállalkozás
- társult vállalkozás
- egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozás.

Összevont (konszolidált) éves beszámoló a 2000.évi C. törvény szerint

A leányvállalati viszony létrejöttét az anyavállalat állapítja meg és egyidejűleg köteles ezt a minősítést a leányvállalattal közölni. Nem kötelező összevont (konszolidált) éves beszámolót és összevont (konszolidált) üzleti jelentést készítenie annak az anyavállalatnak, amely maga is leányvállalata egy vállalatnak, és ha a fölérendelt anyavállalat 100%-os tulajdoni hányaddal rendelkezik a mentesíthető anyavállalatban, vagy legalább 90%-os tulajdoni hányaddal rendelkezik és a kisebbségi tulajdonosok elfogadták a mentesítést. Az anyavállalatnak nem kell az üzleti évről összevont (konszolidált) éves beszámolót készítenie, ha az üzleti évet megelőző két - egymást követő - üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő három mutatóérték közül bármelyik kettő nem haladja meg az alábbi határértéket (2000.évi C. törvény):

- a mérlegfőösszeg a 6000 millió forintot,
- az éves nettó árbevétel a 12 000 millió forintot,
- az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma a 250 főt.

A hitelintézeti, a biztosítói anyavállalatra, a pénzügyi vállalkozásra, mint anyavállalatra a mentesítés nem vonatkozik. A leányvállalatot nem kötelező bevonnai az összevont (konszolidált) éves beszámoló készítésbe, ha (2000.évi C. törvény):

- az összevont (konszolidált) éves beszámoló elkészítéséhez szükséges adatokat az adott leányvállalat - a konszolidálásba először történő bevonása évében az ehhez szükséges adatszolgáltatást még nem tudta kialakítani, vagy vis maior miatt hiányzó adatait nem pótolta - aránytalanul magas költségek mellett és késedelmesen tudja szolgáltatni; vagy
- a leányvállalatban lévő részesedést (részvényt, üzletrészt) kizárólag továbbértékesítés céljából szerezték meg és a forgóeszközök között mutatják ki.

Az összevont (konszolidált) éves beszámoló az összevont (konszolidált) mérlegből, az összevont (konszolidált) eredménykimutatásból, az összevont (konszolidált) kiegészítő mellékletből áll (2000.évi C. törvény).

Az összevont (konszolidált) éves beszámolót világos és áttekinthető formában úgy kell elkészíteni, hogy az a számviteli alapelvek figyelembevételével a konszolidálásba bevont vállalatok együttes vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet adjon (2000.évi C. törvény).

Ha az összevont (konszolidált) mérlegben és eredménykimutatásban szereplő adatok nem elegendők a megbízható és valós összkép bemutatásához, vagy ha azt különleges körülmények külön is indokolják, akkor az összevont (konszolidált) kiegészítő mellékletnek kell tartalmaznia mindazon adatokat, amelyek a konszolidálásba bevont vállalkozások együttes vagyoni, pénzügyi helyzetének, működésük eredményének megbízható és valós bemutatásához szükségesek (2000.évi C. törvény).

Az összevont (konszolidált) éves beszámolóban a konszolidálásba bevont vállalkozások vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetét úgy kell bemutatni, mintha ezek a vállalkozások egyetlen vállalkozásként működnének. Ennek érdekében az összevont (konszolidált) éves beszámolóban az eszközök és a források, a bevételek és a ráfordítások (a teljesítmények és a költségek), a nyereség és a veszteség értékéből halmozódásokat ki kell szűrni (2000.évi C. törvény).

Az előző üzleti év összevont (konszolidált) éves beszámolója készítésénél alkalmazott értékelési, konszolidálási módszereket, a beszámoló tagolását, részletezését csak indokolt esetben lehet megváltoztatni. Az előző üzleti évtől való eltéréseket az összevont (konszolidált) kiegészítő mellékletben fel kell sorolni és meg kell indokolni, a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetre gyakorolt hatásukat pedig be kell mutatni (2000.évi C. törvény).

Az összevont (konszolidált) éves beszámoló részét képező összevont (konszolidált) mérleget, összevont (konszolidált) eredménykimutatást és az összevont (konszolidált) kiegészítő mellékletet a hely és a kelet feltüntetésével az anyavállalat képviselőjére jogosult személy köteles aláírni (2000.évi C. törvény).

Ha egy - a konszolidálásba bevont - vállalkozás beszámoló készítésének mérleg fordulónapja több mint három hónappal megelőzi az összevont (konszolidált) éves beszámoló mérleg fordulónapját, akkor ennek a vállalkozásnak az összevont (konszolidált) éves beszámoló mérleg fordulónapjára közbenső beszámolót kell készítenie, és a konszolidálásba annak alapján kell bevonni. Az összevont (konszolidált) éves beszámoló mérleg fordulónapjáig bejegyzett - előtársasági formában is működött - leányvállalatot, közös vezetésű vállalkozást is közbenső beszámoló alapján kell bevonni. Az az időtartam, amelyre a közbenső beszámoló vonatkozik, nem haladhatja meg a tizenkét hónapot (2000.évi C. törvény).

Kiegészítő melléklet

A konszolidált éves beszámoló harmadik eleme a konszolidált kiegészítő melléklet. A célja és feladata, hogy a konszolidált beszámoló mérlegét és eredménykimutatását adatokkal bővítse, ha szükség van rá részletezze és kiegészítse, így téve beszámolót értelmezhetőbbé, valamint a konszolidációba bevont vállalkozások pénzügyi, jövedelmi helyzetéről megbízható és valós információkat biztosítson. Ha az értékelési, konszolidációs módszerek eltérnek az előző években alkalmazottaktól akkor ezt a beszámoló ezen részében felsorolni, bemutatni és indokolni (Fridrich et al, 2008).

Az összevont éves beszámoló kiegészítő mellékletében azokat az adatok, információkat és szöveges magyarázatokat kell ismertetni, amiket a számviteli törvényi kötelezően előír. A 2000. évi C. törvény nem fogalmaz meg előírást a kiegészítő melléklet szerkezetére, csak a tartalmi elemeire (Fridrich et al, 2008).

Az összevont beszámoló harmadik elemét ajánlott, az anyavállalt kiegészítő melléklete szerkezetében elkészíteni, úgy hogy tartalmazza mindazon elemeket, amelyeket szerepeltetni kell mind az egyedi, mind a konszolidált éves beszámoló kiegészítő mellékletében is (Fridrich et al, 2008).

A összevont kiegészítő melléklet a konszolidáció miatt öt szerkezeti egységre oszthatjuk:

- I. Általános rész
- II. Speciális rész
 - A. Konszolidált mérleghez kapcsolódó kiegészítések
 - B. Konszolidált eredménykimutatáshoz kapcsolódó kiegészítések
- III. Mérlegen kívüli tételekhez kapcsolódó kiegészítések
- IV. Tájékoztató rész
- V. Konszolidált cash flow-kimutatás

I. Általános rész

A kiegészítő melléklet általános részében kerül bemutatásra a számviteli politikával, valamint az egyéb általános, az összevonással járó kiegészítések. Ismertetésre kerül (Fridrich et al, 2008; Róth et al, 2009):

- a számviteli politika,
- az összevont mérleg és az összevont eredménykimutatásnál használt mérlegértékelési eljárások,
- olyan eszközök és források anyagi helyzetével kapcsolatos lényeges események, amelyek az anyavállalat éves beszámolójának mérlegfordulónapja és az összevont mérleg fordulónapja közötti időszakban következett be,
- az anyavállalat éves konszolidált beszámolójába teljes körűen bevont, leányvállalatokban illetve közös vezetésű vállalkozásokban, az üzleti évben végbemenő összetételi változásról szóló részletes információk,
- részesedésértékelés módszerével integrált leányvállalatok illetve közös vezetésű vállalkozások neve, teljes körű bevonásuk alóli mentesítés jogcíme, indoklása,
- a részesedésértékelés eljárás által való bevonás alól mentesített társult- és közös vezetésű vállalkozások illetve leányvállalatok neve, mentesítés jogcíme, indoklása,
- a tárgyévet megelőző üzleti évtől eltérően alkalmazott értékelési és konszolidációs módszerek, a beszámoló eltérő tagolásának és részletezésének indoklása illetve az ezen változtatásoknak a hatása a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetre,
- az összevont éves beszámoló eszköz és forrás tételei egységes értékelésétől való eltéréseinek bemutatása, annak indoklása,

- a teljes körűen bevont leányvállalatok és a közös vezetésű vállalkozások tőkekonzolidációja során használt módszerek,
- a teljes körűen bevont leányvállalatok és a közös vezetésű vállalkozások tőkekonzolidációs különbözetének meghatározásához rendelt időpont,
- az összevonásba teljes körűen bevont leányvállalatok és közös vezetésű vállalkozások neve és székhelye, ezen vállalatok jegyzettőkéjének azon mértéke és összege amellyel az anyavállalat vagy más, a konszolidációba bevont vállalat részesedés útján rendelkezik; továbbá a leányvállalat és közös vezetésű vállalkozás részesedésének mértéke és összege, részesedésükből származó jogosultságaik, feltüntetve a jogosultságok jogcímét,
- a társult vállalkozásokban lévő részesedés konszolidációjához rendelt módszer kifejtése, tőkekonzolidációs különbözetének meghatározásához választott időpont,
- a társult vállalkozás eszközeinek és forrásainak újraértékelésétől való eltekintés dokumentálása és indoklása,
- a társult vállalkozások neve és székhelye, ezen vállalatok jegyzettőkéjének azon mértéke és összege amellyel az anyavállalat vagy más, a konszolidációba bevont vállalat részesedés útján rendelkezik; továbbá a társult vállalkozás részesedésének mértéke és összege, részesedésükből származó jogosultságaik, feltüntetve a jogosultságok jogcímét,
- ha a konszolidált beszámoló külföldi pénznemben készítik el, akkor a forintra történő átszámításra alkalmazott módszert,
- a különböző devizában készült mérlegek és eredménykimutatások, az összevont éves beszámoló pénznemére való átszámításnál használt árfolyamok miatti eltérés a valós és megbízható összképért
- az adósságkonszolidáció elkészítése alóli mentesülés kifejtése, megfelelő indoklással
- a közbenső eredmények kiszűrése alóli mentesülés megnevezése, megfelelő indoklással alátámasztva
- a bevételek és ráfordítások kiszűrésének elvégzése alóli mentesülés megnevezése, megfelelő indoklással
- a bázis év konszolidált éves beszámoló adatainak, a nemzetközi standardok szerinti mérlegbe és eredménykimutatásba való átcsoportosításának, és az átcsoportosítás eredményre való hatása

Az anyavállalat számviteli politikájának a nemzetközi számviteli standardok szerint készített konszolidált éves beszámolójára vonatkozó főbb szabályokat, a konszolidált kiegészítő mellékletben vagy az összevont éves beszámoló egy önálló részeként kell bemutatni. Itt kerül bemutatásra (Fridrich et al, 2008):

- a konszolidált éves beszámoló részei,
- az alkalmazott mérleg- és eredménykimutatás tagolása, a tételek tartalma,
- kapcsolt vállalkozási kör meghatározása,
- alkalmazott konszolidációs módszerek, értékelési eljárások és azok feltételei,
- a nemzetközi számviteli standardok által adott választási lehetőségek közül alkalmazott szabályok,
- és a konszolidációnál alkalmazott mentesítések.

II. Speciális rész

A konszolidált mérleghez kapcsolódó kiegészítések

Ebben az alponban kerülnek kifejtésre a következők (Fridrich et al, 2008; Róth et al, 2009):

- ha a konszolidált mérlegben az adatok nem megfelelő mennyiségben állnak rendelkezésre ahhoz, hogy megbízható és valós képet kapjunk, illetve egyes különleges körülmények megkívánják, akkor kiegészítő melléklet ezen részében kell kifejteni mindazon adatokat, amelyek az összevonásba bevont vállalatok együttes vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetének megbízható és valós bemutatásához szükségesek,
- a leányvállalat saját tőkéjéből az anyavállalat részesedésének számításakor használt módszer és annak az előző évhez viszonyított jelentős változása,
- a leányvállalat saját tőkéjéből az anyavállalat részesedésének számításakor a viszonyítási érték meghatározásánál megjelölt időpont,
- a vállalatok tőkekonzolidációs különbözetének és leírásának ismertetése, könyvszerinti módszerrel végrehajtott részesedésértékelés esetében,
- a konszolidált mérleg azon kötelezettség tételeinek teljes összegben történő kimutatása, amelyeknek futamideje több mint öt év
- a konszolidált mérleg azon kötelezettség tételeinek teljes összegben történő kimutatása, amelyek az összevonásban résztvevő vállalatok által zálogjoggal vagy más jogokkal biztosítottak, feltüntetve annak fajtáját és formáját,
- a konszolidáció egészére nézve be kell mutatni a visszavásárolt a saját részvények és üzletrészekre vonatkozó adatokat, a megszerzés indoklásával; emellett a saját részvények és üzletrészek számát, névértékét, a jegyzett tőkéhez viszonyított arányukat, visszerthes megszerzés vagy elidegenítés miatt kifizetett vagy kapott összeget, továbbá az üzleti év alatt közvetlenül vagy közvetetten a vállalat tulajdonába került részvények és üzletrészek együttes száma és névértéke.

Konszolidált eredménykimutatáshoz kapcsolódó kiegészítések

Ebben a részben kerülnek kifejtésre a következők (Fridrich et al, 2008; Róth et al, 2009):

- ha a konszolidált eredménykimutatásban az adatok nem megfelelő mennyiségben állnak rendelkezésre ahhoz, hogy megbízható és valós képet kapjunk, akkor kiegészítő melléklet ezen részében kell kifejteni mindazon adatokat, amelyek az összevonásba bevont vállalatok együttes eredményének megbízható és valós bemutatásához szükségesek,
- az összevonásba teljes körűen bevont vállalatok külső tulajdonosait megillető üzleti évi mérleg szerinti eredmény bemutatása, annak szerepe a konszolidált eredménykimutatásban,
- „az értékesítés árbevételének fontosabb tevékenységek, továbbá az exportárbevételnek az Európai Unió, valamint más az EU-n kívüli országok szerinti, illetve ezene belül földrajzilag meghatározott piacok szerinti megbontását (amennyiben ebből a konszolidálásba bevont vállalkozásoknak jelentősebb hátránya nem származik)” (Fridrich et al, 2009),
- az összevonás miatt számított társasági adókülönbözethez alkalmazott adókulcs módszer bemutatása, az esetlegesen szükségessé vált báziskorrekciókkal.

Mérlegen kívüli tételekhez kapcsolódó kiegészítések

Itt kerülnek felsorolásra a következő tételek: (Fridrich et al, 2008):

- olyan pénzügyi kötelezettségek, amelyek a pénzügyi helyzet értékelésének szempontjából mérvadók, de nem jelennek meg a konszolidált mérlegben;

kiemelve az összevonásba teljes körűen bevont leányvállalatokkal szembeni kötelezettségeket,

- olyan, a konszolidált mérlegen kívüli tételek és megállapodások üzleti célja és pénzügyi kihatásai (amely ismertetéséről a Számviteli törvény külön nem rendelkezik), amelyekből származó kockázatok vagy előnyök bemutatása szükséges a vállalatcsoportok pénzügyi helyzetének megítéléséhez.

Tájékoztató rész

Ebben a részben kerülnek kifejtésre a következő tételek (Fridrich et al, 2008; Róth et al, 2009):

- a konszolidációba teljes körűen bevont vállalkozások üzleti évében az átlagos munkavállalói statisztikai létszáma, bérköltsége, személyi jellegű egyéb kifizetései állománycsoportonként,
- az anyavállalatnál az igazgatóság, ügyvezetés, felügyelőbizottság üzleti év után járó járandósága, ideértve a leányvállalatoknál végzet munkájuk utáni járandóságukat is,
- az anyavállalat igazgatósága, ügyvezetése, felügyelőbizottsága tagjainak, az anya- vagy leányvállalat által adott kölcsönök és előlegek időpontját, kamat mértékét, tárgyévben visszafizetett összegeket és a vállalt garanciális kötelezettségeket,
- üzleti évre felszámított könyvvizsgálói díjat,
- a konszolidációba bevont vállalkozások által kapcsolt felekkel lebonyolított azon ügyletek, ha lényegesek és nem a szokásos piaci feltételek között valósultak meg; így be kell mutatni az ügyletek értékét, a kapcsolat jellegét és mindazon egyéb információt, amelyek a vállalatcsoport pénzügyi helyzetének megítélésénél mérvadó.

Konszolidált cash flow-kimutatás

A számviteli törvény szerint a cash flow-kimutatás nem önálló egysége a beszámolónak, hanem a kiegészítő melléklet részeként kell összeállítani, ebből adódik, hogy a pénzáramokra vonatkozó adatelemzést csak az éves beszámoló készítés kötelezettsége alatt álló vállalkozásoknak kell. A kimutatást a törvényben előírtak alapján kell szerkeszteni, azonban bővíteni lehet, amennyiben a megkövetelt információt továbbra is tartalmazza. A közölt adatokat, általában az előírt struktúra és a sorok elnevezése szabályozza (Adorján et al, 2010).

„Egy termék előállítás, csak akkor válhat ténylegesen jövedelmezővé is, ha az értékesítéssel egyidejűleg, vagy időben késleltetve, pénzáramlás következtében az eredmény realizálása pénzben is megtörténik” (Adorján et al, 2010). A gazdálkodás stabilitásáért, a vállalkozás pénzügyi egyensúlyát meg kell őrizni. Ez azért is fontos mert pénzhiány esetén, a vállalkozás fizetéképtelenné válik, nem tud anyagot vásárolni, munkabért fizetni, tehát előbb vagy utóbb a termelési folyamat megszűnik; mert önmagában hiába nyereséges egy vállalkozás, ha az újratermelési folyamatokban többpénzeszközt használnak fel, mint amit ki tudtak termelni. A cash flow-kimutatás a gazdálkodó pénzügyi helyzetével, pénzeszközállományának és mozgásterének meghatározásával, ismertetésével és értékelésével foglalkozik, amihez csakis a számvitel által kapott adatokat használja fel (Adorján et al, 2010).

A pénzáram kimutatásában azon bevételeket és ráfordításokat kell számszerűsíteni, amelyek az adott időszakban pénzügyileg is rendezve lettek. „Elkészítéséhez azonban nem elegendők a mérleg és az eredménykimutatás adatai. Elkészítésénél abból kell kiindulni, hogy a cash flow-kimutatás fő sorai az elnevezéseknek megfelelő pénzeszköz-változásokat tartalmazzák. Ehhez olyan korrekciós tételeket kell alkalmazni, amelyek

segítségével – a levezetés alapján mutatkozó – halmozódások kiszűrésre kerülnek” (2000.évi C. törvény).

A cash flow-kimutatás három fő területe alapján megkülönböztetünk: működési, befektetési és finanszírozási cash flow kimutatást, amik tartalmazzák (Adorján et al, 2010; 2000.évi C. törvény):

- **Működési Cash-Flow** esetében a gazdálkodó főtevékenysége során előállított és felhasznált pénzeszközök különbözetét vesszük figyelembe. Egy vállalkozás alaptevékenységét ismerteti, és bemutatja azt az összes pénzmennyiséget, amelyre leginkább számíthat folyamatos működése során (Adorján et al, 2010).

I. Szokásos tevékenységből származó pénzeszköz-változás

1. Adózás előtti eredmény \pm
2. Elszámolt amortizáció $+$
3. Elszámolt értékvesztés és visszairás \pm
4. Céltartalék képzés és felhasználás különbözete \pm
5. Befektetett eszközök értékesítésének eredménye \pm
6. Szállítói kötelezettség változása \pm
7. Egyéb rövid lejáratú kötelezettség változása \pm
8. Passzív időbeli elhatárolások változása \pm
9. Vevőkövetelés változása \pm
10. Forgóeszközök (vevőkövetelés és pénzeszköz nélkül) változása \pm
11. Aktív időbeli elhatárolások változása \pm
12. Fizetett, fizetendő adó (nyereség után) $-$
13. Fizetett, fizetendő osztalék, részesedés $-$

- **Befektetési Cash-Flow**-ban kerül kimutatásra, a befektetett eszközök kiadásai és eladásából származó bevételek különbsége. Normál vállalkozásban általában negatív előjelű, mivel a megtérülés általában a befektetés után történik meg (Adorján et al, 2010).

II. Befektetési tevékenységből származó pénzeszköz-változás

14. Befektetett eszközök beszerzése $-$
15. Befektetett eszközök eladása $+$
16. Kapott osztalék, részesedés $+$

- **Finanszírozási Cash-Flow** pénzeszközállomány változását mutatja be a pénzügyi műveletek vonatkozásában, pl: tőke bevonás, tőke leszállítás, felvett hitelek, kötvénykibocsátás (Adorján et al, 2010).

III. Pénzügyi műveletekből származó pénzeszköz-változás

17. Részvénykibocsátás, tőkebevonás bevétele $+$
18. Kötvény, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kib. bevétele $+$
19. Hitel és kölcsön felvétel $+$
20. Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek törlesztése, megszüntetése, beváltása $+$
21. Véglegesen kapott pénzeszközök $+$
22. Részvénybevonás, tőke kivonás (tőkeleszállítás) $-$
23. Kötvény, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír visszafizetése $-$
24. Hitel és kölcsön törlesztése $-$
25. Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek $-$
26. Véglegesen átadott pénzeszközök $-$

27. Alapítókkal szembeni, illetve egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek változása ±
IV. Pénzeszközök változása (I±II±III. sorok) ±

A konszolidált kiegészítő melléklet cash flow-kimutatását érdemes olyan szerkezetben összeállítani, mint ahogy az anyavállalat kiegészítő mellékletében szerepel. Ha az anyavállalat először készít konszolidált éves beszámolót, akkor a kiegészítő mellékletének nem kell tartalmazni a cash flow-kimutatást, ugyanis ahhoz a bázis időszaki adatok nem állnak rendelkezésére (Fridrich et al, 2008).

„A következő évek cash flow-kimutatásait a konszolidált mérleg és eredménykimutatás adatai felhasználásával készülnek. A konszolidációs különbözeteket, azok állományváltozását a kimutatás azon soránál kell számolni, amelyben szereplő tételhez a beszámolóban tartoznak” (Fridrich et al, 2008).

„A konszolidált cash flow-kimutatás befektetési és finanszírozási cash flow részeiben kizárólag azokkal a vállalkozásokkal szembeni gazdasági eseményekből eredő adatokat kell és lehet feltüntetni, amelyek nem tartoznak a konszolidálásba teljes körűen bevont vállalkozások közé” (Fridrich et al, 2008).

Összefoglalás

A konszolidált kiegészítő melléklet feladata - mint azt neve is mutatja -, hogy kiegészítse az éves beszámoló mérlegének és eredménykimutatásának számszerű adatait a megfelelő szöveges magyarázattal, illetve az összevonásba bevont vállalkozásokról átfogóbb képet adjon.

A melléklet által megismerhetjük a vállalatcsoport tagjait, tagi szerkezetében történő változásokat, számviteli politikáját, a mérleghez kapcsolódó kiegészítéseket (pl.: immateriális javak és tárgyi eszközök állományváltozását, tőkekonszolidációs különbözetek alakulását, készletek és követelések értékvesztését stb.), eredménykimutatáshoz kapcsolódó kiegészítéseket (pl.: az értékesítés nettó árbevételét tevékenységenként megbontva, export-import alakulása, egyéb bevételek és ráfordítások alakulása stb.), a vállalatcsoport cash flow-it, az eszközök értékét és összetételének alakulását. (Róth et al, 2009)

Mindezen információk által elkészített kiegészítő melléklettel, a vállalatcsoportnak vagy egy külső érdeklődőnek, minden információ a rendelkezésére áll a valós vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzet megismeréséhez.

Irodalomjegyzék

1. 2000. évi C. törvény. hely nélk. : Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft. Hatályos: 2017.07.01 - 2017.12.31.
2. Adorján Csaba- Lukács János- Róth József- Veit József (2010): Számvitel speciális kérdései. [szerk.] Adorján Csaba. Budapest : Magyar Könyvvizsgáló Kamara Oktatási Központ Kft, ISBN: 978-963-9878-21-1.
3. Fridrich Péter-Simon Szilvia-Sztanó Imre (2008.): A konszolidáció módszertana. Budapest : Perfekt, ISBN: 978-963-394-739-5.
4. Róth József - Adorján Csaba-Lukács János-Veit József (2009): Számviteli esettanulmányok. Hetedik. Budapest : Magyar Könyvvizsgálói Kamara Oktatási Központ, ISBN : 978-963-9878-0

ECONOMIC RESULTS OF CHINA IN THE LAST CENTURIES

Gan Quan PhD Student

*Szent István University, Faculty of Economic and Social Sciences
Doctoral School of Management and Business Administration,*

Abstract

The study focuses on the economic development concerning the environment friendly technology based on the new law system of China, which has occurred for recent period. The object of the study is reasonable because the environment friendly development in economies became very important in order to decrease the climate change caused by the human activity. China has a favourable economic positions, because the country has reached the increasing GDP growing (GDPGrowth) rate by 9,6% and increasing GDP per employed (GDPEmployed) by 109% since 2000 by the end of 2015, and low share of the central government debt in GDP (GovDebtGDP) in China has been 11,5% annual averagely for period of 2000-2014.

China has emerged as a strong force to reckon with its outward foreign investment initiatives over the last 30 years, but as an emerging nation the literature focusing on foreign investment has been replete with outward foreign investment from developed countries to the emerging economies. China had the second position in field of the FDIinFlow after US, but China had had more FDIinFlow than its FDIoutFlow for the last three years, which positive balance was 8,3% for FDIinFlow than FDIoutFlow. The US the balance of its FDIinFlow and FDIoutFlow was more for the FDIoutFlow than FDIinFlow by 24,5%, if the FDIoutFlow is calculated as 100% (24,5% for FDIinFlow +75,5% for the FDIoutFlow).

Keywords: Economic development, Environment conservation, FDIinFlow, FDIoutFlow
GDP growth

Introduction

The study focuses on the economic development concerning the environment friendly technology based on the new law system of China, which has occurred for recent period. The object of the study is reasonable because the environment friendly development in economies became very important in order to decrease the climate change caused by the human activity. In China, there were some main positive results for environment friendly technological development based on the green policy, China became the fourth largest wind power supplier in the world economy and favourable economic and financial background were created for the corporations to follow green policy in this country (WDI, 2015).

The international organizations and international cooperation among, developing countries and developed countries would like to implement these important aims concerning the SDGs (Sustainable Development Goals, see more detailed in UNCTAD, 2016) and concepts of environment friendly technological development and mitigation, but the main issue that the economic interests of country groups, public-private sectors

and different companies can be harmonized for these SDGs. Also companies need for financial resources, even for investment relevant to the reducing gas emission, in any case the financial institutes should follow the financial conditions and risk management of the firms or small-medium enterprises. For example analyse all business cycles, evaluate the risks and determine risk sensitivity of any company (see detailed in Kalmár et al, 2015; Hegedüs-Zéman, 2016; and Széles et al, 2014).

Material and Method

Some authors of international study materials examine one of the most current topics, namely the environmental changes and how economic development can be realised in the area of sustainable economic growth and strengthening international relations. The primary goal relevant also to the Dissertation today is to increase the GDPGrowth to reduce the GovDebtGDP and also protect the national economic interests against the negative economic influences of the world economy. The study of the World Bank and UNCTAD analyses the importance of sustainable development goals (SDGs) established by the (UNCTAD = Conference on Trade and Development, UNCTAD, 2016; ILOSTAT, 2016). The main research method for the study is the SPSS (Special Program for Social Sciences) statistical analysing system (Sajtos –Mitev, 2006), which can provide successful mean for data base analysing from international and national statistical books, even for Chinese economic development trends.

This SDG strategy focuses on the economic growth of developing countries by ensuring financial supports from different developed countries and international organizations based on the foreign direct investment (FDI) system mobilizing foreign financial resources (World Bank Group, 2015, Lentner et al, 2015). This study emphasizes some financial issues concerning the economic conditions of SDGs and countries with importance of the FDI for development of this region.

Results and Discussion

China has a favourable economic positions, because the country has reached the increasing GDP growing (GDPGrowth) rate by 9,6% and increasing GDP per employed (GDPEmployed) by 109% since 2000 by the end of 2015, and low share of the central government debt in GDP (GovDebtGDP) in China has been 11,5% annual averagely for period of 2000-2014. The second position was for Slovak Republic and Turkey by 3,9% increasing GDP of two countries, then Poland and Israel by 3,6%, Korea Republic of by 3,55%, Australia by 2,97%. Also Israel from these countries has reached the negative trend of the GovDebtGDP, therefore the balance of the GovDebtGDP shows more debt for this country from year to year (UNCTAD, 2016 and ILOSTAT, 2016).

China has emerged as a strong force to reckon with its outward foreign investment initiatives over the last 30 years, but as an emerging nation the literature focusing on foreign investment has been replete with outward foreign investment from developed countries to the emerging economies. Jiang (2007), and Lin - Monga (2010) claim that the trend of focusing on this type of foreign investment has changed in recent times and since the past two decades many emerging markets have increased investments in outward foreign direct investment to other nations around the world. The new law system started by new steps is to open wider side possibility for using renewable energy resources (Gilbertson – Reyes, 2009; Bretton Woods Project, 2011; Morris, 2010). The plan decide

the support system for the developing clean technologies, also the tax system as part of the Enterprise Income Tax for CDM (CDM = Clean Development Mechanism) projects (China CDM Fund, 2011; Commission on Growth and Development, 2008).

In China there are some issues concerning the environmental conservation issues, controlling, financial and enterprise management difficulties and their possible solution by emphasizing the human resource management, technical development, and some organization background for the international cooperation among main Asian countries by emerging economic issues of China based on approaching economic role of China in the world economy. The international literature focuses on the different roles of the FDI (foreign direct investment) for strengthening the international cooperation among economies of different continents. The FDI has become leading role in the strategy of China to increase their world-wide side economic importance mostly in highly developed economies and the Asian economies closed to borders of China.

The FDIinFlow mostly stimulates the flow of the production input, first the advanced technology, financial resources for toward investment and human resources and also the foreign trade cooperation among the OECD countries and rest of the world. For the last two centuries the international economic and financial cooperation have strengthened among member states of OECD and China, also among ASEAN countries including China. China has started to build more economic affairs either with OECD economies or the Asian countries as neighbouring economies closed to China. These economic cooperation can help the countries to decrease the economic developed gap among themselves and make developed levels of the different countries be closer to each other.

The practical implementation of the environmental conservation and environmental economic strategy needs for the introducing the private capital and sector into cooperation of the international organizations and national governments. The one of the bases of the private sector is the FDI (Foreign Direct Investment), which within more green investment could be realised. By the end of 2014 the share of the renewable energy resources in all of the used energy resources was unfavourable, because this was at very low level. This share was 18,9% in the ones of the world, 11,7% in the share of the highly developed economies and 15,6% in the middle upper income economies. This share was less in cases of the highly developed economies, as 8-9% in US and Canada, also this share was 5,5% in Japan. China reached 17,1% in use of the renewable energy resources, the share of used renewable energy resource was 36,5% in India and 63,2% in Vietnam. China reached the level of 2% of GDP for the Research and Development, which was closed very much to the share of the highly developed economies. In China the share of the poorest people was only 25,2% in all of city inhabitants or population, which was closed to the level of the 23,3% of the middle upper income economies' once (UNCTAD, 2016). The future research is needed for the sustainable economic development, decreasing the gas emission responsible for the global warming and poverty (Baietti et al, 2012; China CDM, 2011; Government of China, 2008).

China established 10 green technology related objectives for its 12th Five Year Plan declared in 2011. Also in China 10% of new vehicles will be low-carbon models by 2012, leading to one million low-carbon vehicles while carbon emissions reduce by 2,3 million tonnes. Since the beginning of industrialization in China the continuous economic growth has needed for dramatic actions to reduce energy intensity, to abate the use of fossil inputs such coal, which are essential in the same time with increasing the rate of

renewable energy The renewable energy use and green technology extending became very important as the former international data base show, namely how the gas emission has sharply been increasing for the last four decades between 1971.-2007 based on the international compare. China has provided many efforts to realise the considerable CDM (Clean Development Mechanism) in the economy. The created CDM Fund provides supports for enterprises and 5 companies to implement main aims of energy conservation, emission reduction and control of greenhouse gas emission in. The CDM Fund supports investment for emission reduction of emerging industries and technological instruments based on market-mechanism. The CDM Fund emphasizes the support development technological instrument and innovative growth to increase industrial competition for the Chinese enterprises on the national and international market in the same time. Within this strategy of CDM Fund they support for extending new energy equipment and material manufacturing in direction to developing renewable energy sectors based on using renewal resources, as wind, solar and water energy (China CDM Fund, 2011; Government of China, 2008). This plan concerns some experiences implemented in Three Gorges water dam project in China. Based on the sustainable development the natural resources should be managed, like water and sanitation, clean development mechanization (CDM) for sustainable human health.

These *experiences of Germany* can be followed by the ASEAN+3 countries. Financial strategy and management at national level should be extended similarly to the firm –level, in which role of governance, organizing, planning and controlling according to well-defined goal criteria; preparation and realization of raising capital owners (Kalmár et al, 2015; ASEAN+3, 2012). Also Zsarnóczai (1996, p 231 and p 232) gave some examples from Germany and Hungary how the concentration of land use and agricultural production with increasing plant-production and developing farming systems closed to towns, as markets. Also the authors Szabó-Zsarnóczai (2004) declared for case of agricultural sector, that the income conditions made a significant influence on the capacity of the agricultural sector in fields of investments and accumulation. The main problem was the decline of real value of investments. For example the real value of investments in 2001 had not implemented half of investments realised in 1989. This situation showed the low level of technological and technical development in the agricultural sector during a longer period, than a decade. It was important to increase different kinds of supports for agricultural producers, for example: export subsidies, interests of credits, supports for establishing new farmland structure (Szabó- Zsarnóczai, 2004). The land use concentration can help to decrease the cost of extending environment friendly technology in the agricultural sector.

The personal income taxes and the corporation income taxes made considerable influences on the personal, corporation income conditions in two directions, namely to promote the consumption of the labour force, inhabitants mostly the population, and the other direction to stimulate corporations and companies to increase their investments in order to increase the jobs, by which the purchase power parity of the consumers can be strengthened (Vörös, 2011). This process can also similarly be followed in China.

Conclusions

In general China had considerable FDIinFlow, which has been 388 021 million US dollar for the last three years, in 2013-2015, but the FDIoutFlow was 358 524 million US dollar, which means that the balance of three years were 8,3, as difference, the FDIintFlow was

more than FDIinFlow by 8,3%. The US had had 698 009 million US dollar of FDIinflow, but the FDIoutFlow was 924 445million US dollar for the same period of the last three years, between 2013 and 2015. The difference was about 24,5%, which means that the FDIoutFlow was higher than FDIinFlow by 24,5%, if the FDIoutFlow value is calculated in 100%. Switzerland had had 76 119 million US dollar in field of FDIinFlow, when the FDIoutFlow was higher as 105 507 million US dollar for the same period, which means that the FDIoutflow was higher by 28,5%. The less favourable position was for Japan form these four countries, China, US, Switzerland and Japan – because the FDIoutFlow was 377 998 million US dollar, while FDIinFlow of Japan was only 2144 million US dollar for the same period, which means that the FDIinFlow was equally with 0,52% of all FDIoutFlow of Japan in the same period.

From this statistical data shown above mentioned China had the second position in field of the FDIinFlow after US, but China had had more FDIinFlow than its FDIoutFlow for the last three years, which positive balance was 8,3% for FDIinFlow than FDIoutFlow. The US the balance of its FDIinFlow and FDIoutFlow was more for the FDIoutFlow than FDIinFlow by 24,5%, if the FDIoutFlow is calculated as 100% (24,5% for FDIinFlow +75,5% for the FDIoutFlow). (See international data bases in UNCTAD, 2016 on pp. 217-218).

References

- ASEAN+3 (Finance Ministers). - (2012) Joint statement. & Annex 1. Key Pointsfor Strengthening the CM/M, Manila, 3 May. Online. Available HTTP: <http://www.aseansec.org/Joint%20Media%20Statement%2001..102Ú1he%2015th%20ASEAN+3%20Finance%20Ministers%20and%20Central%20Bank%20Governors'%20Meeting.pdf> (accessed 1 October 2012).
- Baietti A - Shlyakhtenko A - La Rocca R - Patel D U (2012): Green infrastructure finance: leading initiatives and research, World Bank Study, Washington, D.C.
- Bretton Woods Project (2011): Update on the Climate Investment Funds: February 2011, Summary, Bretton Woods Project, February 2011, Retrieved on 04/10/2011 from [http://wivw.brettonwoodsproject.org/doc/env/cifupdatefeb2011 .pdf](http://wivw.brettonwoodsproject.org/doc/env/cifupdatefeb2011.pdf) Capoor K. - Ambrosi P. (2009): State and Trends of the Carbon Market: 2009, World Bank, 2009, Retrieved on 12/20/2010 from http://siteresources.worldbank.org/INTCARBONFINANCE/Resources/State_Trends_of_the_Carbon_Market_2009-FINAJL_26_May09.pdf
- China CDM Fund (2011): Annual Report 2011, Beijing, p. 45
- Commission on Growth and Development (2008): The growth report: strategies for sustained and inclusive development, Washington DC, World Bank.
- Gilbertson T. - Reyes O. (2009): Carbon trading: How it works and why it falls, The Dag Hammarskjold Foundation, Uppsala. Retrieved on 11/25/2010 from http://www.dhf.uu.se/pdf/filer/cc7/cc.7_web.pdf *Global Climate Network (2010): Investing in Clean Energy: How to maximize clean energy deployment from international climate investments. Global Climate Network discussion paper no. 4, Centre for American Progress, November, 2010. Retrieved on 12/22/2010 from http://www.americanprogress.org/issues/2010/11/pdf/gcnreport_nov2010.pdf*
- Government of China (2008): *China's Policies and Actions for Addressing Climate Change*, Information Office of the State Council of the People's Republic of China, October 2008. Retrieved on 11/25/2010 from

- http://www.gov.cn/english/2008-10/29/content_1134544.htm
- Hegedűs Sz - Zéman Z (2016): Tőkeszerkezeti elméletek érvényesülésének vizsgálata a hazai önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok körében (Analyse capital-structure theories implementation in economic companies owned by local authorities). *STATISZTIKAI SZEMLE /Statistical Review/* 94:(10) pp. 1032-1049.
- ILOSTAT (2016):
http://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page3.jsp?MBI_ID=49
- Jiang, X. (2007), *China's Economic Globalization and Growth: 1980-2005*, Renmin Publishing House, Beijing
- Kalmár P - Zéman Z - Lukács J (2015): Bankcontrolling marketing szemléletben: Alkalmazott statisztika a kontrolling szolgáltatásban (Bank-controlling marketing conceptions: adapted statistics for aim of controlling). *HITELINTÉZETI SZEMLE /Credit Institutional Review/* 14:(4) pp. 108-123. 21
- Lentner Cs. - Szegedi K. - Tatay T. (2015): Társadalmi felelősségvállalás a bankszektorban *PÉNZÜGYI SZEMLE/PUBLIC FINANCE QUARTERLY* 60:(1) pp. 96-104.
- Lin J Y - Monga C, 2010, *The growth report and new structural economics*, World Bank Policy Research Working Paper 5336
- Morris I, (2010): *Why the West rules – for now: the patterns of history and what they reveal about the future*, New York NY, Farrar, Straus and Giroux,
- Sajtos L – Mitev A (2006): *SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv (Handbook of SPSS researching and data analyse)*. Alinea Kiadó, p. 402
- Szabó L – Zsarnóczai J S (2004): Economic conditions of Hungarian agricultural producers in 1990s. p. 249, *AGRIC. ECON. – CZECH*, 50, 2004 (6): 249–254
- Széles Zs - Zéman Z - Zsarnóczai J S (2014): The developing trends of Hungarian agricultural loans in term of 1995 and 2012: A magyar mezőgazdasági hitelek fejlődési trendjei 1995 és 2012 közötti időszakban. *AGRICULTURAL ECONOMICS-ZEMEDELKA EKONOMIKA* 60:(7) pp. 323-331.,
- UNCTAD (2016): *Handbook of Statistics*, New York, Geneva, p. 264
- Vörös Gy. (2011): *Az adók versenyképességre gyakorolt hatása az Európai Unióban. PhD. értekezés, Szent István Egyetem.*
http://szie.hu/file/tti/archivum/Voros_Gyula_disszertacio.pdf (letöltve: 2012.11.09.)
- WDI (World Development Indicators/Data) 2015. <http://data.worldbank.org/products/wdi>
- World Bank Group, 2015, *Flagship Report, Global economic prospects, Having fiscal space and using it*, Washington DC, 2015 January, in PDF:
[GlobalEconomicProspect_15a_web_full_2015 april](#)
- Zsarnóczai J S (1996): Németország mezőgazdasági helyzete az 1990-es évek első felében. (Agricultural conditions of Germany in second half of 1990-ies). *Statisztikai Szemle. Statistical Review*, 74. year, No: 3, pp. 230-238. ISSN 0039 0690